

**UNIVERZITET U NOVOM SADU
ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ГЕОГРАФИЈУ, ТУРИЗАМ И
ОСТОВЕРСТВО**

PROJEKAT: OŽIVIMO MUZEJE

Grupe:

Galerija Matice Srpske

Spomen zbirka Pavla Beljanskog

**Muzej Vojvodine: Arheološka zbirka i Stočarstvo i zemljoradnja
Prirodnački muzej**

PREDMET: ANIMACIJA U TURIZMU

Profesor: dr Anđelija Ivković Džigurski
Asistent: Ana Jovičić

Master studenti:
Aleksandra Gavrilov
Aleksandra Jovičić
Bogdana Prebiračević
Dijana Drenovak
Dragana Rogić
Ivana Maksimović
Jelena Škorić
Jovana Tomić
Jovana Obradović
Jovanka Lugonja
Ksenija Nenadić
Kristina Mojisilović
Lukić Sanja
Matea Bokan
Mirela Đerđov
Mirjana Jovanović
Nevena Šipraga
Nina Kosovac
Tatjana Zorić
Tatjana Božić
Tamara Narandžić
Tijana Đurđev Lambić
Slađana Cvejanov
Slađana Miljanović
Željka Šarkanović

Novi Sad, 2012.

GALERIJA MATICE SRPSKE

Matica je osnovana 1847. godine u Pešti u okrilju Matice srpske najstarijeg kulturnog, književnog i naučnog društva kod Srba. Predlog da se osnuje Srpska Narodna zbirka dao je Teodor Pavlović tadašnji sekretar. Njeno buduće jezgro čini kolekcija porodničnih portreta. To je sve odmah obelodanjeno u novinama što je ujedno bio i apel svim građanima da poseduju vredne predmete koji doprinose kulturnom napretku. Ona se vremenom obogaćivala. Preseljenjem Matice srpske u Novi Sad 1864. godine prenesena je i prikupljena zbirka koja je u javnosti po prvi put prikazana 1933. godine kada je muzej konačno i ozvaničen. Godine 1947. novoosnovanom Vojvođanskom muzeju su ustupljene sve zbirke te je dobila naziv Galerija Matice srpske. Godine 1958. se preselila u centar grada u zgradu u kojoj se nalazi i danas. Tada je imala stalne postavke iz 18. i 19. veka, sve do 1992. godine kada je nadogradnjom dva sprata stekla uslove za izlaganje zbirke 20. veka. Galerija trenutno poseduje oko 7000 umetničkih dela. Svoje dejstvovanje Galerija je nastavila kroz izložbe stalnih postavki, organizovanje stručnih skupova i radionica za decu, kojima ćemo se i mi kroz ovaj projekat pozabaviti.

Naziv radionice: *Magija prošlosti*

Trajanje: Predviđeno je da program traje 3 sata od čega je sat vremena predviđeno za radionicu

Datum: 17.01.

Škola: Branko Radičević

Razred: drugi (27 dece)

Učesnici radionice:

- Šipraga Nevena,
- Jovanovic Mirjana,
- Šarkanovic Željka,
- Miljanovic Slađana,
- Prebiračević Bogdana,
- Božić Tatjana

PLAN IZVOĐENJA RADIONICE

Jedna devojka dočekuje decu, i uvodi ih u priču o Matici Srpskoj. Deli im mape koje će deca pratiti tokom obilaska. Na mapama su deci dati tragovi (predmeti) koje će decu odvesti do određenih slika. Nakon što ta devojka završi svoj deo, vodi decu iz jedne u drugu sobu i ona je ta koja decu prati od početka do kraja i pomaže im oko tragova. Odvodi ih u prvu sobu gde decu dočekuju kustos i znatiželjno dete.

Prva slika o kojoj pričamo je Sv. Georgije ubija aždahu. Nakon toga jedna devojka vodi decu prateći trag do sledeće sobe u kojoj se nalaze kustos i znatiželjno dete. Oni pričaju o slici autoportret sa mačkom. Dalje deca sa devojkom koja ih je i dočekala idu do sledeće sobe u kojoj ih ponovo čekaju kustos i znatiželjno dete i obrađuju sliku borba petlova.

Sledeća soba je sa slikama kraljice Marije i Sofije Dunderski. Dalje ide porodična soba u kojoj kustos i znatiželjno dete pričaju o porodičnom stablu na slici. (Objašnjavamo deci šta je porodično stablo). U sledećoj sobi druge dve devojke ih dočekuju i pričaju o proglašenju Dušanovog zakonika. Sliku voće obrađuju sa decom kustos i znatiželjno dete u sledećoj sobi i sledeća soba u kojoj dve devojke pričaju predstavljajući život Dositeja. U u poslednjoj sobi dva kustosa pricaju sa decom o slici Vuka Karadžića, da bi poslednja slika o kojoj pričaju dve

devojke bila Sv. Nikola spasava brodolomnike, a za to vreme druge dve devojke idu dole u salu da se presvuku i pripreme za predstavu. Zajedno sa decom i tragovima koji nas vode idemo dole do velike sale u kojoj ce biti održana predstava.

Ispred sale decu čeka devojka i deli deci krune sa njihovim imenima uz pomoć druge devojke. Zajedno smeste decu na stolice dok se glumci pripremaju za predstavu.

Zatim sledi predstava: KRUNISANJE CARA DUŠANA

Uloge:

1. Kralj Dušan - Marko Dorić
2. Kraljica Jelena – Šarkanović Željka
3. Glasnik – Rajko Keravica
4. Sveštenik – Goran Pejković
5. Vitez – Cajner Srdjan
6. Vitez – Malin Strahinja
7. Sluga – Miljanović Sladjana
8. Trubač – Konjović Milan
9. Trubač – Sadžakov Petar
10. Čovek prosjak – Gordana Radivojević

Predstava-krunisanje cara Dušana

I čin

Opis scene: U pozadini je soba. U njoj se nalaze ogledalo, sto, dve stolice i prekrivač za stolice.

Narator:

Dobro došli dragi naši prinčevi i princeze! Nalazimo se na dvoru i moramo biti veoma tihi! Upravo ovde, davne, davne 1308. godine rodilo se jedno dete koje je ubrzo postalo drugačije od sve druge dece. Progoverio je i prohodao pre svojih vršnjaka i od samog početka se videlo da će se o njegovom životu pričati i u budućnosti, baš kao što to činimo i mi danas. Dečakovo ime bilo je Dušan, a kasnije je dobio nadimak Silni, zbog toga što je bio hrabriji i jači od svih iz okruzenja. Kada je stasao dovoljno da može da vlada kraljevstvom, njegov otac, Stefan Dečanski, ustupio mu je jednu teritoriju, da upravlja njome i njenim stanovnicima. To je bila Zeta (*stavlja se deo slagalice sa Zetom na pano*). Međutim, Zeta mu je vremenom postala tesna i odluči da napravi sebi malo mesta. Tako je Dušan sakupio svoju vojsku i zapovedio da se spreme za daleki put. Prvo su stigli u Makedoniju (*kači Makedoniju*), nakon naporne borbe prisvojiše ovu plemenitu zemlju svome kraljevstvu. Međutim, godinu za godinom, Dušanu se njegovo kraljevstvo činilo još uvek nedovoljno velikim, pa je krenuo u dalje osvajanje. Na kraju svih pohoda, njegovo kraljevstvo je izgledalo ovako (*kači Grčku i Albaniju*). Ipak, njegov krajnji cilj je bio da svoje kraljevstvo pretvoriti u carstvo. Nakon par godina Dušanova zemlja se ispunila i vi ćete zajedno sa nama imati tu čast da prisustvujete tom velikom događaju. Ali, hajde sada da prvo zajedno pogledamo gde su oni. Idemo da zavirimo u njihove odaje!

(*na scenu izlaze kralj, kraljica i sluga*)

Dušan: (*gleda se u ogledalo i oduševljen sobom pevuši*)

Jelena: (*ulazi u sobu i počinje bojažljivo da prigovara za Dušanov stajling*): Pa, dobro Dušane kako si se to obukao? Bolje bi to uradilo i malo dete. Pogledaj kako ti стоји одело. Dobro, Dušane, trebao bi nesto i sam da znaš... Zar moraš i danas da me brineš?

Dušan: Kraljice moja, šta sad ne valja ovde? Baš sam se potrudio da sve ispadne kako treba...

Jelena: Jao, vidi da si se ti trudio. (*dolazi do njega i popravlja mu košulju*) Dušane, za koji minut ćeš postati najvizi čovek u ovoj ogromnoj državi. Sva odgovornost ce biti twoja. Pa... eto, htela sam ti reći da znaš da sam ja uvek pored tebe i da možeš da računaš na mene... (*sva se razneži*)

Dušan: Ah, draga moja kraljice... Ti si ta koja je uvek bila pored mene i pazila me. Da! Setio sam se... U znak zahvalnosti želim da ti poklonim ovu vrednu ogrlicu koju je moja majka nosila (*kači joj na vrat ogrlicu*). Ne znam šta bi bilo samnom da te... (*prekida ga služavka*)

Služavka: Izvinjavam se, Vaše visočanstvo! Donela sam vino koje ste trazili (*ponizno prilazi do kralja i kraljice, zapinje i prosipa vino*). Ooooooh, moj Bože!!!! (*prolila je vino po Dusanu*) Jooooooooj, ja se izvinjavam, Vaše veličanstvo!!

Jelena: Jao, šta to radiš? Kako sad to da ti se desi? Kako ne paziš malo? (*prilazi Dušanu i skida mu plašt*) Drži i nosi sada ovo i donesi brzo drugi, onaj što sam ja naručila. Moramo ovo brzo da rešimo! (*daje služavki plašt*)

Dušan: U redu je, Jelena, nije to ništa toliko strašno...

(*vraća se služavka sa plaštom*)

Jelena: Ne znam kako da izadem na kraj sa ovim slugama. Sve su gore i gore...

Služavka: Izvolite, Vaše visočanstvo! Oprostite mi, molim Vas.

Dušan: U redu je, ne brinite. (*Jelena namešta plašt Dušanu*)

Služavka: Prenosim vam poruku da je vreme da podjete, gosti su stigli i sve je spremno za krunisanje.

Dušan: U redu Jefimija, hvala ti, možeš da ideš.

Služavka (*odlazi i na odlasku zapinje i pada*)

Jelena: Pa zar već tako brzo? Ja još nisam spremna. Dušane, ajde mi molim te zategni malo ovu haljinu. O Bože, tako sam uzbudjena, imam veću tremu nego ti...

Dušan (*uzima pertle na haljini, u neznanju kako da veže mu puca jedna u ruci. Sav zaprepašten ne zna sta da radi.*)

Jelena: Dragi, da li je sve u redu?

Dušan (*proguta knedlu i odgovara*): Jeste draga! (*nekako sakrije perlu i zaveže haljinu*)

Možemo poći, draga moja kraljice...

(*odlaze sa scene i nastavlja narator*)

II čin

Opis scene: Glumci se nalaze u crkvi. Crveni jastučić za krunu, 2 Pehara, stolić (na njemu stoje pehari), pozadina unutrašnjost crkve.

Narator (*šetajući scenom*): "Nije lako našem kralju i kraljici! Ogromna obaveza je nad njima! I jedno i drugo žele da svom narodu pruže sto lepsi život i opravdaju njihovo poverenje. Od danas će Srbija postati carevina! A evo, i narod se polako okuplja da ukaže čast našem caru Dušanu!" (*odlazi sa strane*)

(*Na scenu su 2 viteza, 2 trubača, patrijarh, glasnik, kralj, kraljica*)

Glasnik: Čujte i počujte okupljeni narode!!! (*udara u doboš*)

Njegovo Velicanstvo kralj Stefan Dušan i njeno Veličanstvo kraljica Jelena. (*oni ulaze uz trube i sedaju na svoja mesta, ostali se klanjaju. Najavljuje lice koje kruniše*) i arhiepiskop srpski Joanikije. (*on ulazi*)

Joanikije (*sveštenik koji prilazi caru noseći krunu*): Poštovani care i okupljeni narode, želim da počnemo današnju svečanost! Okupili smo se ovde, da bismo našeg kralja proglašili za cara, i tako još više učvrstili njegov presto i vladavinu! On je godinama pošteno vladao i zasluzio je ovu počast. Mi ga danas proglašavamo carem, a on za uzvrat neka obeća da će i dalje pošteno voditi ovaj narod, dokle god ga snaga ne izda! Molim cara da pristupi!

(*tada sviraju trubači i dobošar*)

Sveštenik: Da li se ti, kralju Dušane, svečano obavezuješ da ćeš poštenu vladati i štititi ovaj narod (*pokazuje na decu*)?

Dušan: Ja, kralj Dušan, svečano se obavezujem, da će poštenu vladati ovom zemljom i štititi njen narod, posebno od danas, kad na mojoj glavi umesto kraljevske zasija carska kruna!

(*u tom trenutku Jelena shvata da krune nema i odlazi do vrata prizivajući Jefimiju da doneše krunu. Jelena se vraća na svoje mesto, Jefimija uslahirano ulazi na scenu, dok svi tim njenim činom u neverici udaraju rukom o čelo, a pop se krsti.*)

Sveštenik (*u početku, da pridobije na vremenu, odugovlačuje svoj ceremonijalni govor*): U to ime... stavljam Vam... ovu krunu... kao simbol vaše... vlasti i moći, (*i ubrza kad dobije krunu*) koja je iznad svake druge vlasti u ovom cartsvu! Poštenu je nosite i budite zvezda vodilja svome narodu! (*stavlja krunu Dušanu, a svi prisutni se poklone*) Od ovog trena, naša zemlja postaje carevina, a Dušan njen car!! (*počinje aplauz, i opet doboš i trube, a posle toga se glumci povlače, i kreće narator*)

Dušan (ustaje): Sada mogu da razmislim šta mi je činiti za dobrobit naroda! Vratite se u svoje odaje i uživajte dok ne čujete vesti o mom doprinosu vama!

(*uz doboš i trube se glumci povlače sa scene*)

III čin

Narator: Eh, tako je i naš Dušan konačno postao car. U godinama koje su usledile, vladao je pravedno svojim narodom, i živeo srećno sa svojom porodicom i podanicima. Jednog dana, kada je šetao sa svojim slugama obilazeći imanje, čuo je neki neobičan zvuk. Prišao je bliže mestu odakle je taj zvuk dopirao. Ukrzo je shvatio da to ustvari neko plače. Požurio je, i iza jednog žbuna ugledao mladića, kako sklupčan na travi glasno jeca. Prišao mu je, i upitao: „Dobri momče, šta te muči kad ovako gorko plačeš?“ Mladić objasni da je nosio novac svome gazdi, kako su ga presreli zli ljudi, uzeli mu novac i da sad ne sme nazad praznih ruku. Caru tada sinu jedna misao i reče mu da ide i da se ne plaši, jer će taj problem ukrzo biti rešen, tako da se više ne desi ni njemu niti bilo kome drugom.

Celu tu noć car nije spavao i sinu mu jedna sjajna zamisao. Odluči da doneše neka pravila i da želi da svaki podanik bez obzira da li je mlad ili star, bolestan ili zdrav, uvek bude zaštićen od svih ružnih stvari koje mogu da ga zadese kad se nađe nedje uplašen i sam. Isto tako, svi oni moraju znati kako treba da se opohode prema svojim bližnjima, kao i sveštenicima, sudijama, pa i samom caru. Ta pravila nazvana su Dušanov zakonik!

A da bismo videli kako je to zaista tada izgledalo, selimo se u godinu 1349., grad Skoplje, državu Makedoniju...

Glasnik (*udara u doboš*): Čujte i počujte građani Srbije! Pošto je Srbija dobila svoga cara, neke navike moraju da se menjaju i da se poštuju njegove odluke. U rukama držim nove zakone naše carevine! Svako ko ih ne bude poštovao - teško mu se pise! Po ovom zakonu ljudi će znati šta valja, a šta ne. Svi moramo biti pošteni i poštovati njega i njegov zakon! A sada će vam se, okupljeni narode, obratiti car Dušan sa par reči...

Dušan: Zdravo bili, moji podanici! Drago mi je što vas vidim u ovolikom broju! Ovo što danas čujete, morate uvek poštovati, a za uzvrat vam obećavam moju zaštitu i pomoć kad god budete ugroženi, uplašeni ili zabrinuti! (*Jelena prilazi i uzima ga pod ruku*)

Glasnik: To su bile reči našeg plemenitog cara. On će biti tu uvek uz vas i štititi vas, što ćete i čuti kroz ovaj Zakonik. Pa da počnemo...

Sveštenik: Ja sam danas ovde, da blagoslovim ovaj svečani skup, i zato molim cara i caricu da pristupe i glasnika da pročita glavne delove Zakonika, u prisustvu cara, koji treba javno sa njima da se složi! Tek tada Zakonik može stupiti na snagu!

Glasnik: A evo kako glasi taj zakonik!!

1. Ne sme se krasti! To nije lepo... jer onaj ko ukrade...

Dušan: Bice najstrože kažnjen!! (*prodere se kralj, dok iza neko pokušava da ukrade, ali ovom naredbom zakona odustaje*)

2. Ne sme se baviti vradžbinama, iliti crnom magijom, ili nečemu slično tome! Onaj ko to ucini...

Dušan: Platiće kaznu za to! (*prodere se, a iza čovek koji baje potom staje*)

3. Svakom siromasnom pružiti potrebnu pomoć...

Jelena: Ja ću se pobrinuti za to!! (*carica vadi napravljeni novac*)

4. Pijanica ne sme nikome nauditi, u suprotnom... (*čovek naginje čuturicu i prestaje povikom Dušana*)

Dušan: Bice bijen sa sto štapova!!

5. Ako neko povredi ženu na bilo koji način... (*vitez pokušava da povredi kraljicu, ali odustaje naredbom cara*)

Dušan: Teško mu se piše!!

6. Trgovcu niko ne sme robu oteti...

Dušan: Kupca svi moraju pustiti u selo da prenoći.

7. Niko nikoga ne sme ubiti... (*vitezovi izlaze da se bore*)

Dušan(uhvati ih za ruke i razdvoji): U mom kraljevstvu, toga ne sme biti!!

Sveštenik: Okupljeni narode, čuli ste svi šta će od danas važiti u najmanjem kutku ovog carstva! Molim cara da da svoj pristanak, a vi se poklonite caru! (*publika se poklanja*)

Dušan: Poštovani moji, čast je moja što vas vidim u ovolikom broju i sto cu biti car takvog naroda! Biću vam odan kao sto se nadam da ćete i vi meni biti i trudiću se da ne izneverim vaše poverenje! A sada se povucite u svoje odaje, spremite se i bal može da počne! (*okreće se prema carici i kaže joj*) Carice moja, konačno sam postigao šta sam htelo!!

Jelena: Da, Dušane moj, konačno se sve završilo. Sada možemo na miru da odemo u svoje odaje i odmorimo se posle napornog dana. A usput, možemo i da razmislimo o tome kako mi trebaju nove haljine. Sada sam carica! Moraću da kupim još lepše haljine... Carica mora biti dostojna svog cara.

Dušan: Ali Jelena, ja će tebe voleti i bez takvih haljina. Ne trebaju ti skupe stvari da bi ti meni bila lepa. Sada imamo pametnijih stvari na umu. Moramo da se pobrinemo oko naroda i da sprovedemo Zakonik.

Jelena: Naravno da ćemo da se pobrinemo i za njih, ali sada su nam preče moje haljine. Nemam više šta da obučem... Štaviše ja bih i u Zakonik stavila da je svaki muž obavezan da kupi ženi jednu haljinu mesečno... a ne da žene poderanih haljina šetaju. Sramota je to, Dušane! Pobrinula bih se da svaka žena bude zaštićena od nasilnika koji vrebaju u okolini, a isto tako i da svako dete ne ostane bez slatkiša.

Dušan: Kakav zakonik Jelena, nemoj da mešaš babe i žabe! Ajde deci ćemo dati sve, ali Zakonik je ozbiljna stvar! I kako Jelena nemaš haljina, pun ti je orman?! Svaki mesec ti kupim pet,a ne jednu haljinu!

Jelena: Nemoj da preterujes Dušane! ... Kad si mi poslednji put kupio haljinu? Pre godinu dana... i to sam te za rukav vukla...

Dušan: Ali si zato sama uspela da odeš i kupiš haljinu... (*umiljato joj govori*) Ajde, draga, nećemo se oko sitnica prepirati... Kupiće tebi tvoj muž sve što poželiš! Evo sutra ranom zorom šaljem Jefimiju kod tvog omiljenog krojača!

Jelena: U redu, ali ču jednog dana i ja, ako Bog da, napraviti svoj zakonik! E, u njemu ču se ja pobrinuti da svaka žena dobije novu haljinu jednom mesečno i još nakit uz to... i cipele... a i šminku sam zaboravila da stavim...

Dušan (sebi u bradu): Nadajmo se da taj trenutak neće doći...

Jelena: Jesi nešto rekao? Nisam te čula...

Dušan: Ne,ne,ne... čini ti se! Ajde, draga, pripremi se, bal treba uskoro da počne! (*okreće se prema deci i namiguje*)

Narator: E, tako je sve to izgledalo nekada davno... A sada ćete imati priliku da vidite kako su u srednjem veku plesali na dvoru. (*izlaze Dušan i Jelena i otvaraju svečani ples uz pesmu "Kermez"-Balkanika, dočekuju ih dva plesna para koja im se naklanjaju i nakon nekoliko minuta se priključuju plesu.*)

Nakon predstave predviđeno da deca crtanjem omiljene likove iz predstave.

Izložba dečijih crteža.

Nagrade za najlepše crteže.

Podela paketića.

SPOMEN ZBIRKA PAVLA BELJANSKOG

Spomen-zbirka Pavla Beljanskog nosi naziv po svome darodavcu i osnivaču Pavlu Beljanskom (19. VI 1892–14. VII 1965), diplomati i velikom kolezionaru, koji je posebnim Ugovorom o poklonu sa Izvršnim većem AP Vojvodine iz novembra 1957. godine, zaveštao srpskom narodu svoju zbirku umetničkih dela: slika, skulptura, tapiserija i crteža. Ovu značajnu kolekciju dopunjavao je do kraja života, zaključno sa slikom Velika Iza Vlaha Bukovca. Spomen-zbirka Pavla Beljanskog otvorena je za javnost 22. X 1961. godine. Sve do kraja sedamdesetih godina rad Spomen-zbirke bio je orijentisan na prezentovanje kolekcije Pavla Beljanskog isključivo preko stalne postavke, Memorijala umetnika, Memorijala Pavla Beljanskog i izdavačke delatnosti. Komunikacija sa publikom proširena je uvođenjem Dečije likovne radionice 1979. godine, a od 1996. organizuju se i povremene izložbe autora iz kolekcije. Redovan izložbeni program i proširenje aktivnosti različitim manifestacijama (koncerti, promocije knjiga, muzičke radionice, projekcije filmova, stručna vođenja) odvijaju se kontinuirano od 1999. godine.

Prateći savremene tokove predstavljanja, 2004. je postavljena sveobuhvatna web prezentacija. Od 2006. dolazi do učestalije komunikacije sa publikom kroz posebne programe četvrtkom, posvećene pojedinim autorima, događajima ili značajnim ličnostima, a koji se usklađuju sa temama povremenih izložbi. Uvodeći zajednička tumačenja izložbi sa Galerijom Matice srpske i Poklon zbirkom Rajka Mamuzića, od 2008. godine počinje ostvarivanje ideje o programskom povezivanju muzeja sa Trga galerija.

Zamišljena kao jedna od najmodernijih institucija, zahvaljujući izuzetnoj zbirci i pratećim arhivima, Spomen-zbirka danas predstavlja referalni centar za izučavanje moderne srpske umetnosti, a sopstvenu modernost iskazuje kroz atraktivne programe i raznovrsne načine komunikacije s javnošću.

O samoj zbirci ne bi ništa više govorili, jer život i delo Pavla Beljanskog su neposredno vezani za samu spomen zbirku. Detalje o njegovom životu i radu smo predstavili kroz sam program.

Naziv radionice: DECA SU UKRAS SVETA

Trajanje radionice: oko 90 minuta

Datum: 19.01.

Škola: Branko Radičević

Razred: drugi (26 dece)

Učesnici:

- Aleksandra Gavrilov
- Dragana Rogić
- Jelena Škorić
- Tatjana Zorić
- Tamara Narandžić

PLAN IZVOĐENJA RADIONICE

I deo

Aleksandra: Draga deco, dobrodošli u Spomen zbirku Pavla Beljanskog. Najpre želimo da vam se zahvalimo što ste došli i što ćete biti deo naše male radionice u kojoj se nadamo da ćete uživati, ali uz to nešto novo i naučiti. *Da li je neko od vas ranije imao priliku da poseti Spomen zbirku Pavla Beljanskog ili neki drugi muzej ili galeriju?*

(Deca odgovaraju)

Dragana: Pošto je za neke od vas ovo prvi susret sa muzejom, za početak je jako važno da znate da se nalazite u ustanovi koja čuva najznačajniju kolekciju slika u našoj zemlji. Molimo vas da se prema svemu što u nastavku budete videli ophodite sa velikom pažljivošću, da ništa ne pipate i da pažljivo slušate ono što ćemo vam tokom ove radionice ispričati.

Jelena: Najpre ćemo vas provesti kroz zbirku kako biste se upoznali sa slikama koje su izložene, a zatim ćemo preći u prostoriju u kojoj će se odvijati naša radionica, a čiji je cilj da vas upozna sa likom i delom Pavla Beljanskog.

(Provodimo decu kroz postavku)

II deo

Tamara: (Svi se nalazimo na samom uslasku u Memorijal) Sada ćemo uči u sobu Pavla Beljanskog. Vi sigurno ne puštate svakoga u svoju sobu, jer tamo čuvate stvari koje imaju posebnu vrednost za vas i koje su vam veoma drage. Sada ćete videti šta je sve Pavle Beljanski držao u svojoj sobi. U sobi se nalaze sve one stvari koje je Pavle najviše voleo, te vas molimo da budete pažljivi. (Deca razgledaju i sedaju na svoja mesta) Ova soba se zove Memorijal Pavla Beljanskog. *Da li neko od vas možda zna ša je Memorijal?* (Da objasnimo deci pojам Memorijal)

Tatjana: *Da li je neko od vas nekada čuo za Pavla Beljanskog?* (Ako neko dete zna odgovor pitamo ga da kaže) Pavle Beljanski je najzaslužniji za postojanje Spomen zbirke, jer je uspeo da prikupi skoro 200 slika, što govori da je on veliki kolezionar. *Da li neko od vas nešto skuplja (salvete, sličice, autiče)?* (Deca odgovaraju i razgovaramo) Dete koje se javi i kaže da nešto skuplja, mi ga pohvalimo i kažemo: „Eto i među nama ima malih kolezionara.“

Aleksandra: Pavle je rođen 19. juna 1892. godine u Velikom Gradištu. Potom se seli u Beograd gde je završio srednju školu i krenuo na pravni fakultet. Studije je prekinuo zbog izbijanja I svetskog rata u kojem je i sam učestvovao zbog čega je odlikovan brojnim medaljama. Pravni fakultet završava u Parizu. Počeo je da se bavi diplomatom. *Pitamo decu da li znaju šta je diplomacija i ujedno im objašnjavamo ovaj pojам!*

Dragana: Kao što i vas roditelji vode na klizanje, fudbal, ples, tako je i na Pavla tetka uticala i pomagala mu pri skupljanju slika. *Zna li neko od vas ko je tetka?* (Pitamo decu) *Da li je to mamina ili tatina sestra?* (Deca odgovaraju i mi im objašnjavamo ukoliko ne znaju) Dugi niz godina je radio kao diplomat, nakon što je obišao veliki broj gradova, Pavle je odlučio da se vrati u Beograd. (Ubacuje se **Jelena** i kaže: Dragana, ljudi su u tom periodu bežali iz Beograda, možeš li da nam objasniš zašto se on vratio u Beograd?) Vratio se u Beograd da bi čuva svoje slike koje su tamo ostale.

Jelena: Znači slike su mu spasile život, jer da je bio sa porodicom na selu izgubio bi život kao i ostali članovi porodice Beljanski. Ipak, nakon teškog perioda, dolazi srećnije vreme za Pavla kada se u potpunosti posvećuje svojim slikama. Tada prvi put svoje slike izlaže javnosti u galerijama Sombora i Beograda. Rešio je da izgradi prostor za svoje slike gde će se čuvati. Davne 1961. godine otvorena je zgrada u kojoj se vi danas nalazite i gde se čuva kolekcija Pavla Beljanskog.

III deo
Radionica

Tamara: Uvek me zanimalo kako slikari nađu šta će da slikaju? Toliko slika imamo ovde, a ne liče jedna na drugu. Ne znam zašto, ali su mi portreti jako zanimljivi. Nikad neću moći i ja tako da nacrtam nekog.

Tatjana: U pravu si, ne mogu da verujem da možeš naslikati nekog samo uz pomoć olovke i papira, ali nisam sigurna da deca znaju šta je portret?

Tamara: Draga deco, da li znate šta je portret? (deca odgovaraju, dodatan objašnjenja šta je portret)

Tatjana: Imam predlog, možemo li da se igramo igre ČIK POGODI?(deci)
(Svih pet se složimo i klimamo glavama)

Ispričaće vam priču o jednoj slici koja se nalazi u ovoj prostoriji, a vi treba da pogodite koja je to slika, pa kasnije i sami da je naslikate. Kada ga je umetnik video, zamolio ga je da mu pozira. Slikar je bio oduševljen tim mladim i ozbiljnim čovekom. Bio je veoma mlad, ali odlikovan mnogobrojnim ordenjem za svoju hrabrost. Figura na slici je do kolena u diplomatskoj uniformi. Pozadina je tamna, ali prosvetljena oko modela.

Deca slikaju.

PAKETIĆE (dodatak ce eventualno biti promotivni materijal Galerije)

MUZEJ VOJVODINE

Muzej Vojvodine nosilac je tradicija čiji počeci su vezani za Maticu srpsku. U „Letopisu Matice srpske“, daleke 1825. godine, rodila se ideja o potrebi osnivanja muzejske zbirke. Ideja je pretočena u stvarnost 14. oktobra 1847. godine, kada je doneta odluka o osnivanju Srpske narodne zbirke ili Muzeuma „gde će se čuvati sve starine i znamenitosti“. Želja osnivača bila je da Muzej postane „ogledalo života našega naroda u krajevima u kojima on živi“. Prva muzejska zbirka nastala je iz bogate zaostavštine Save Tekelije, a posle višedecenijskog predanog rada, ova zbirka je prerasla u Muzej Matice srpske, koji je otvoren 9. jula 1933. godine. U nastojanju da se stvari centralni muzej sa delokrugom rada za celu Vojvodinu, iz Muzeja Matice srpske izdvojen je deo materijala i 30. maja 1947. godine osnovan Vojvođanski muzej, kao muzej kompleksnog tipa, sa brojnim zbirkama iz arheologije, etnologije, istorije, istorije umetnosti, zoologije, botanike, geologije-paleontologije i mineralogije-petrografije. Muzej je tada dobio i zadatku stručnog nadzora nad svim muzejima u Vojvodini. Odgovarajući prostor Vojvođanski muzej dobio je tek 1974. godine uselivši se u zgradu bivšeg suda, podignutu 1896. godine po nacrtima budimpeštanskog arhitekte Đule Vagnera. Iz okrilja Vojvođanskog muzeja kasnije su proizašle ustanove zadužene za zaštitu spomenika kulture i prirode: Muzej radničkog pokreta i narodne revolucije, Muzej Grada Novog Sada, Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, Pozorišni muzej Vojvodine i Poljoprivredni muzej Vojvodine. Muzej radničkog pokreta i narodne revolucije, koji je osnovan 1956. godine, transformisan je u Muzej socijalističke revolucije i, na kraju, u Istoriski muzej Vojvodine. Bio je smešten u namenski izgrađenu zgradu koju je 1959. projektovao arhitekt Ivo Vitić. Konačno, 20. maja 1992. godine Vojvođanski muzej sjedinio se sa Istoriskim muzejom Vojvodine u jedinstvenu ustanovu pod nazivom Muzej Vojvodine.

ARHEOLOŠKA ZBIRKA MUZEJA VOJVODINE

Arheologija na Stalnoj postavci Muzeja Vojvodine predstavljena je u tri dvorane. Putem prezentacije najvrednijih arheoloških eksponata dopunjениh savremenim muzeološkim principima (rekonstrukcije naselja i pojedinih objekata, fotografije, mape, legende) prikazan je period od paleolita do kasnog srednjeg veka. Navedena pomoćna sredstva su korišćena za što bolje dočaranje načina života stanovništva, njihovog ekonomskog razvoja, načina, sahranjivanja, umetnosti i religije, od početka naseljavanja čoveka na ovim prostorima.

Usamljeni ostaci najstarijeg naseljavanja na prostorima Vojvodine iz perioda paleolita (starijeg kamenog doba) prezentovani su ilustracijama na zidnoj površini i artefaktima iz tog perioda sa lokaliteta kod Zemuna, Iriga, Vršca.

Period prvih zemljoradničkih sedelačkih kultura na ovim prostorima neolita (6000-3200. pre n.e.) koji je sistematski istražen, detaljno je prikazan putem naselja, nekropola i eksponata raznih privrednih grana, umetnosti i religija. Nosioci ovog perioda su stanovnici više kultura i kulturnih grupa (Starčevačka, Vinčanska, Potiska, Lendelska), istraženih na prostoru Vojvodine (Donja Branjevina kod Odžaka, Starčevo, Golokut kod Vizića, Gomolava kod Hrtkovaca itd.).

U periodu eneolita tj. bakarnog doba, na teritoriji Vojvodine javljaju se novi etnički elementi iz severne Panonije je i Transilvanije sa karakterističnim načinom sahranjivanja u humkama (Batka, Vojlovica kod Pančeva).

Ovi stepski elementi iz južne Rusije i Ukrajine smatraju se prvim tragovima Indoevropskog, naseljenih tokom trećeg milenijuma pre nove ere (3200-2000. pre n.e.). Kulture bronzanog doba (ranog, srednjeg i kasnog) nastale su mešavinom ostataka materijalne kulture starosedelaca i novih elemenata, što je karakteristika za sve kulturne periode na ovim prostorima (2000-950. pre n.e.). Započeta proizvodnja metalurgije u prethodnom periodu

usavršava se nalazima u utvrđenim naseljima (Gomolava, Feudvar kod Mošorina, Gradina na Bosutu) i načinom sahranjivanja spaljivanje pokojnika.

Starije gvozdeno doba (950-300. pre n.e.) karakteriše razvojni proces metalurgije gvožđa i brojna utvrđena naselja kao i prodor novih kultura na ove prostore (Basarabi-Bosut). Veći deo istraženih, utvrđenih naselja iz ovog perioda (Kalakača kod Beške, Gradina na Bosutu, Feudvar kod Mošorina) prikazani su bogatim nalazima materijalne kulture. U južnom Banatu, sa dalekih stepa se javljaju Skiti, ali bez većih tragova materijalne kulture do danas.

Početak mlađeg gvozdenog doba ili laten, povezan je sa dolaskom keltskih plemena na prostor srednjeg Podunavlja. Ovaj period, osim utvrđenih naselja (Vrbas, Plavna) donosi i nove proizvodne elemente pojavom grnčarskog kola i početak kovanja i upotrebe novca u trgovini. Značajni su nalazi ostava iz Krčedina, kao i oružja, oruđa, nakita i keramičke produkcije sa lokaliteta Gomolava kod Hrtkovaca, Obreža, Vrbasa i dr.

Krajem I veka stare ere i početkom I veka n.e. započela su rimska osvajanja ovog dela teritorije provincije Panonije, čija je istočna granica bila na Dunavu. deo limesa u okviru Vojvodine obuhvata sledeća utvrđenja i naselja: kod Zemuna (Taurunum), Novih Banovaca (Burgenae), Slankamena (Acumincum), Surduka, Čortanovaca, Petrovaradina (Cusum), Banoštora (Bononia) i utvrđenje kod Begeča (Onagrinum). Na području Srema su, osim navedenih utvrđenja na Dunavu, i dva gradska centra, Bassianae kod Donjih Petrovaca i Sirmium (Sremska Mitrovica), koji je tokom 4. veka bio politički, kulturni i ekonomski centar provincije Panonije Sekunde. Bogatim nalazima sa dosadašnjih istraživanja (Gomolava, Hrtkovci, Sirmiju, Čortanovci, Beška, Svilos) dočaran je način života lokalnog i novodošlog stanovništva.

Posebno značajni nalazi iz ovog perioda (4. vek) su tri paradna, pozlaćena šlema iz Srema i freske iz grobnice kod Beške. Na prostoru Bačke i Banata istovremeno se razvijala materijalna kultura sa karakterističnim nalazima koji su nastali simbiozom rimskog uticaja, domorodačkog i istočnopontskog (Zrenjanin, Vršac, Bečeji, Vrbas, Ada, Krstur).

Period kasne antike i ranog srednjeg veka značajan je zbog sve većih pohoda i udruživanja raznih varvarskih naroda i plemena sa istoka, na prostoru srednjeg Podunavlja (Huni, Gepidi, istočni Goti, Sloveni, Avari i Bugari), koji su doprineli i raspadu Rimske imperije. Na ovim prostorima deo plemena se i stalno naselio formirajući svoja naselja. Za sada se nalaze bolje istražena naselja ovog perioda u Horgošu, Padeju i Bečeju, a groblja u Bočaru, Mokrinu, Vrbasu, Slankamenu, Čelarevu i Vojki.

Dolaskom Mađara krajem IX veka na prostoru cele Panonije formira se Bjelobrdska kultura, kao rezultat uzajamnih slovensko-mađarskih uticaja. Mađarskim primanjem hrišćanstva oko 1000. godine, uspostavlja se nova država na ovim prostorima. Tokom ovog perioda, iz Azije pristiže više nomadskih naroda, Pečenyezi, Uzi, Kumani i Mongoli koji su 1241.-1242. godine svojom najezdom drastično izmenili demografsku sliku ovih prostora. Karakteristični nalazi ovog perioda su ostava vizantijskih ikona i, posebno bogata, ornamentalna kamena plastika iz Rakovca.

Te promene će omogućiti naseljavanje srednjoevropskog stanovništva (Nemci, poljaci, Česi) tokom XIII i XIV veka, a kasnije sa turskim osvajanjima od XIV do XVI veka i masovnije naseljavanje Srba sa Balkana. Period kasnog srednjeg veka značajan je za pojavu većeg broja crkava i manastira podignutih pre turskih osvajanja ovog dela Panonije i gradova kao što su Bač, Vršac, Mitrovica, Kovin, Kupinik i Zemun.

Naziv radionice: " VREMEPLOV "

Trajanje radionice: 1 h i 30 min.

Datum: 19.01.

Škola: Branko Radičević

Razred: prvi (20 dece)

Uloge animatora:

Pećinska žena: Ivana Maksimović

Rimljanka (naratorka 2) Klaudija: Tijana Đurđev-Lambić

Rimljanka (naratorka 1) Julija: Mirela Đerđov

Srednjovekovna princeza: Kristina Mojsilović

Volonteri:

Pećinski čovek: Darko Sladeček

Kelt Vercingetoriks: Danijel Blagojević

Rimljanin Kvint: Konstantin Tušjak

Vitez: Srđan Ninković

PLAN IZVOĐENJA RADIONICE

**I deo
PREDSTAVA**

Naratorka 1: Dobro došli u Muzej Vojvodine! U narednih pola sata Klaudija i ja (Julija) ćemo vam pokazati kako se nekada živilo, kako se radilo i kako su ljudi izgledali. Da li znate da ljudi nisu uvek izgledali kao mi sada?

Naratorka 2: Julija i ja smo bile dobre i naš vrhovni sveštenik Pontifex Maximus nas je odabrao da putujemo kroz vreme i da dan provedemo sa vama. Usput smo svratile u još neka razdoblja i povele neke ljude koji su žивeli u njima. Njih ćemo susresti dok budemo obilazili ovaj muzej. Ne treba da se plašite ovih ljudi, ali će oni sigurno pokušati da vam se približe, da vas pipnu ili čudno zagledaju. To je normalno, jer nikada nisu videli ljude kao što ste vi. Oni su drugačije izgledali, drugačije se ponašali i drugačije se oblačili. Da li možda znate kako su ljudi izgledali dok Vojvodina nije bila ovo što je sada? Ko smo, odakle dolazimo? Da li ste spremni da krenemo u Vremeplov? Hajdemo!

Sa leve strane ulaza stoje dva volontera obućeni kao ljudi iz praistorije. Oni tešu kamen i komuniciraju međusobno na neartikulisanom jeziku. Kada im priđemo i krenemo da pričamo o njima, oni se kreću među decom, dodiruju ih, njuše i čude se njihovom izgledu i našem govoru.

Naratorka 1: Ovi ljudi su danas sa nama da bismo vam pokazali kako smo izgledali pre nekoliko hiljada godina. Je l vam izgledaju čudno? (Deca odgovaraju) E, pa vidite i mi njima izgledamo čudno.

Naratorka 2: U njihovo vreme nisu postojali muzeji, škole i niko ih nije učio da čitaju ili pišu. Zato govore na taj način. Ne plašite se, nisu navikli na nas, ali nisu opasni. Isti su kao mi, samo što su živeli davno pre nas i nisu živeli na isti način.

Naratorka 1: Evo, na primer kako ljudi iz vašeg vremena kuvaju? Odu u prodavnicu i kupe šta im treba, a onda uključe onaj veliki predmet koji greje, na koji stavljuju šerpe i lonce i na njemu kuvaju (šporet) i spreme hranu prste da poližeš, je l tako?

Naratorke: Je l znate kako su oni nabavljali hranu i kuvali je? Muškarac je uzeo kopljje i otisao da ulovi životinju koju bi posle doneo do pećine u kojoj je živeo.

Naratorka 2: Onda bi ispred pećine raspalili vatru, skuvali ono što su ulovili, pozvali svoju rodbinu i prijatelje i svi bi zajedno jeli.

Naratorka 1: Nama je mnogo lakše, jer imamo sve što nam treba i sve nam je to dostupno.

Naratorka 2: Oni su morali da love opasne životinje, morali su da je, tako tešku, dovlače do pećine, jer su tamo živeli, ali su jeli svi zajedno.

Naratorka 1: Kao što vidite, i oblačili su se drugačije od vas i nas (naratorka/e prilaze pećinskom čoveku, obrću ga i kruže oko njega pokazujući njegovu odeću. Za to vreme pećinska žena polako prilazi deci i dodiruje ih i njuši). Njihova odeća je napravljena od krvna raznih životinja koje su postale njihov plen...).

Naratorka 2: ... i ručak!

Daljom šetnjom kroz Muzej dolazi se do volontera obučenog u Kelta-ratnika. Volonter gleda decu, čudi im se.

Kelt: Ko ste vi i zašto me ometate?

Naratorka 1: Kelti su ovde gde se nalazi Vojvodina došli jako davno i bili su poznati kao strašni ratnici. Mnogo su voleli rat. Ako ga nigde nije bilo, oni bi ga započinjali (Kelt se nasmeje). O njima su najviše pričali Rimljani (Kelt se namršti), koji su se sa njima najviše borili.

Naratorka 2: Porazili su mnoga plemena koja su tada živela ovde i sa sobom su doneli grnčarsko kolo, i prvi su pronašli način da prave metalni novac.

Kelt: Zašto pričate o meni ovim malim ljudima??

Naratorka 1: Smiri se, Vercingetorixe. Ova deca su bila dobra u školi, slušala su učiteljicu i sada su došla ovde da te upoznaju.

Naratorka 2: Za razliku od tebe, ova deca znaju kako da se ponašaju u muzeju i znaju da se ovde ne sme vikati. Je l tako, deco? Recite mu.

Kelt: Argh (negoduje)

Naratorka 1: Vidite, Kelti su bili opasni. Najviše su voleli da ratuju, da pobeduju i da se hvale svojim ratnim pobedama (Kelt likuje) i svake noći su se družili i slavili uz pesmu i bogatu trpezu...

Kelt: E, to su bila vremena...

Naratorka 2: I Kelti su sami pravili i bojili svoju odeću. Voleli su da im odeća bude svetlih boja. Pravili su je od vune, a bojili su je pomoću raznih biljaka i bobica.

Naratorka 1: Pomenule smo malopre grnčarsko kolo. (Odlazimo do eksponata) Grnčarsko kolo ili točak je naziv za uređaj koji služi za pravljenje keramičkih posuda, okruglog oblika, boca i tanjira.

Naratorka 2: Grnčarijom se ljudi bave oduvek. Znate kako su nastajali predmeti koje možete ovde videti? Prvo su ljudi izabrali odgovarajuću vrstu zemlje, pa su je pomešali sa vodom i mesili. Na taj način se dobija testasta masa koja se potom oblikuje u različite oblike.

Naratorka 1: Pronalaskom grnčarskog točka postupak ove izrade je postao mnogo jednostavniji. Ako su ljudi želeli da oboje predmet, onda su koristili materijale koje su našli u prirodi, kao što su Kelti bojili odeću.

Naratorka 1: Ova grnčarska peć koju vidite ovde je rekonstruisana. Je l znate šta to znači? To znači da je pravljeno posebno da bi bilo u muzeju. Grnčarska peć na osnovu koje je ovo ispred nas rekonstruisano se nalazi na onoj slici.

Naratorka 2: Postoje predmeti koji su mali i koji mogu da se prenesu u muzeje, kao što su novčići ili nakit, na primer. Ti predmeti se još nazivaju EX SITU, jer se čuvaju u muzejima širom sveta, odnosno mogu da se prenesu.

Naratorka 1: S druge strane, postoje predmeti koji su preveliki i preteški i oni se ne mogu pomerati sa mesta na kojima su nađena, piramide, na primer. Takav je slučaj i sa ovom peći i oni se nazivaju IN SITU. Zato se ti predmeti rekonstруišu, da bismo mogli da vidimo kako izgledaju.

Naratorka 2: Sada idemo dalje da vidimo šta i ko nas dalje očekuje.

Nakon upoznavanja Kelta i razgovora sa njim, daljom šetnjom stiže se do rimskog legionara. S obzirom na to da su naratorke i on iz istog vremena, pozdravljaju se i naratorke ga predstavljaju deci.

Naratorka 1: Deco, ovo je Kvint. On će nam reći nešto o opasnoj rimskoj vojski koja je porazila čak i onako opasne Kelte.

Naratorka 2: Znate, rimski vojnici su bili jako lepi i zgodni. Uvek su bili ovako lepo obučeni i sve žene su bile zaljubljene u njih. Je l tako, Julija?

Naratorka 1: Da, ali to je sada manje bitno. Klaudija, skloni se od čoveka. (Klaudija i dalje стоји pored vojnika i trepće mu. Vojnik odgovara na Klaudijino udvaranje). Klaudija, zaboga! Ccccc, je l vidite vi ovo, deco? (Klaudija se sklanja, tužna, okreće se prema vojniku, on je hvata za ruku i ljubi joj ruku, i teška srca se oprštaju)

Legionar (dolazi sebi posle udvaranja): Rimska vojska, da. Dakle, glavni rod naše vojske su predstavljalje pešadija i konjica. Najveća vojna grupa zvala se legija sa kojom i ja ratujem. Ima nas čak 6.000! Možete li da zamislite koliko je samo to hrabrih ljudi na jednom mestu?! I svi su složni i organizovani do savršenstva!... Zaista sam počastvovan što mogu da vas upoznam. Dodite da vam pokažem nešto stvarno izuzetno. (Krećemo se do šlemova).

Vidite ovo su šlemovi koje su nosili naši vojnici. Pravljeni su od kože, srebra i zlata. Znate li kako su dospeli ovde? (Čeka se na odgovor dece) Sada ču vam ja ispričati. Jednog dana jedna baka je kopala u svojoj bašti i slučajno je naišla na šlemove. Evo, pogledajte, na ovom šlemu se tačno vidi kako je udarena motikom. Šta mislite kako su dospeli u baštu te žene? Možda su naši vojnici bežali od nekoga, pa su ih izgubili? (Čeka se da deca odgovore, a ako ne odgovore, legionar nastavlja sa pričom). Možda ih je neko ukrao, pa ih je zakopao tu i zaboravio na njih? Šta mislite, je l moguće to? Kako bi još mogli da dospeju tu? Je l bi mogao neki vojnik da ih zakopa, jer su bili jako vredni i skupi?

Naratorka: Ovi šlemovi su i u davnjoj prošlosti bili skupi, ali danas oni imaju neprocenjivu vrednost. Znate li šta znači neprocenjivo? (Deca odgovaraju). To znači da su oni jako vredni celoj državi i svim ljudima u njih. Iz tog razloga se oni nalaze u muzeju.

Naratorka: Kada bi bili u nečijoj kući, vi danas ne biste mogli da ih vidite i ne biste znali kako su tu dospeli. Zato su nam muzeji tako bitni. U njima se čuvaju stvari kojima se vrednost ne može proceniti, toliko su značajni. Hajdemo dalje, da vidimo šta nas još očekuje.

Naratorka 1 odlazi sa decom, dok naratorka 2 ostaje da priča sa legionarom. Kada to primeti, naratorka 1 je traži i pita decu da li su je videli. Deca pokazuju na legionara i naratorka 1 kreće po nju i vuče je za ruku do dece.

Daljom šetnjom, dolazi se do viteza.

Naratorka 1: Ju, ko je ovo?

Naratorka 2: Hm... Ne znam, zaista. Deco, je l znate vi možda ko je to? (Deca odgovaraju)

Naratorka 1: Pa, hajde da mu pridemo i da ga pitamo ko je.

Naratorka 2: Dobar dan, gospodine. Deco, javite se gospodinu.

Naratorka 1: Da li biste nam mogli reći ko ste vi i zašto ste tako obučeni?

Vitez: Planirano je da viteza glumi neko iz srpskog viteškog društva SVIBOR iz Beograda. Oni bi ukratko ispričali nešto o vitezovima na prostoru Vojvodine i Srbije. Još čekamo odgovor od njih. Ukoliko oni ne pristanu, treba nam i kostim viteza, pa ćemo naknadno smisliti tekst za njih. U svakom slučaju, u ovom odeljku zbirke nalazi se i devojka obučena u srednjovekovnu haljinu. Ona šeta između dece i viteza.

Ukoliko niko iz SVIBOR-a ne bude u mogućnosti da nam pomogne (rekli su da će nam sutra odgovoriti) volonter će reći:

Vitezovi su nekada na prostoru gde je sada vaša država jahali belog konja. Nosili smo sjajan oklop i u ruci smo držali zlatni mač. Mi smo se borili za nejake. (Devojka prolazi pored njega i

on je isprati pogledom otvorenih usta). Khm-khm. Vitezovi su bili ratnici-konjanici koji su nosili veoma težak oklop. Mogao je da ima i do 25 kg i nosio se uz telo. Vidite kako on izgleda, stvarno je težak.... No, pošto smo mi vitezovi jaki i hrabri, nama to nije bio problem. Ne znam da li vam je neko pričao, ali, mi smo se borili za ruke naših simpatija. Zato, ja sada moram da idem, konj me čeka ispred. Je l znate gde idem? Idem da osvojam ovu lepu devojku, držite mi palčeve (vitez prilazi devojci, klekne pred nju, ljubi joj ruku i odlazi. Devojka gleda za njim)

Devojka: Ah, vitezovi su bili tako neustrašivi. Za njih se pričalo da dolaze ni sa neba, ni sa zemlje. Govorilo se i da su bili u dosluku sa vilom. Ljudima su bili veoma fascinantni. Pa, videli ste kakvi su bili. Je l vam se sviđa kako izgledaju? I meni se sviđa... Šta mislite, hoće li uspeti da osvoji moju ruku? Ja mislim da hoće, tako da moram i ja da idem. Drago mi je što sam vas upoznala!

Naratorka: Odoše oni...

Naratorka: I mi idemo! Nadamo se da su vam se svideli ovi ljudi.

Naratorka: Ja garantujem da ste se vi svideli njima. Ako mi ne verujete-pogledajte! (Svi volonteri stoje iza nas i mašu)

Naratorka: Dopali ste se i nama, jer ste jako dobra deca. Podimo, da vidite šta smo još spremile za vas!

Time se završava šetnja muzejom – Vremeplov. Nakon toga, deca će praviti nakit od plastelina ili crtati ličnost koja je na njih ostavila najjači utisak.

Nakon predstave deca prelaze u salu za igranje, gde crtaju omiljene likove iz predstave, boje štitove i prave nakit i posuđe od plastelina.

Kraj radionice: podela paketića

O ETNOLOŠKOJ ZBIRCI

Viševekovna preplitanja slovenskih, ugro-finskih i germanskih naroda na području Panonske nizije i Podunavlja dovela su do zajedničkog života brojnih etničkih grupa na današnjoj teritoriji Vojvodine – Srba, Mađara, Slovaka, Rumuna, Rusina, Hrvata, Nemaca i drugih. U istorijskom razvoju svi narodi su sačuvali i određene posebnosti – običaje, narodnu nošnju i slično.

Predmeti izloženi na stalnoj postavci na slikovit i uverljiv način govore o čoveku sa prostora Vojvodine, o njegovom prirodnom, kulturnom i društvenom razvoju tokom 19. i 20. veka. Polazeći od činjenice da se narodna kultura stvara vekovima i pod različitim kulturnim uticajima, postavku čine one teme koje su samo jezgro narodne kulture Vojvodine: narodna arhitektura, poljoprivreda, tkanje, čilimi, uređenje kuće, običaji i narodne nošnje.

Planski razvoj i oblikovanje vojvođanskog sela, od razbijenog do ušorenog tipa, bilo je propisano administrativnim aktima i izrazito se razvilo u vreme habzburških kolonizacija.

U cilju boljeg razumevanja teme, izloženi su planovi ušoravanja naselja i planovi kuća, zatim alatke za izradu trščanog krova, fasadni ukrasi i njihovi kalupi. Najupečatljiviji predmet predstavlja deo trema iz prve polovine 19. veka koji je pronađen u Sremu.

Prirodni uslovi vojvođanske ravnice pružali su velike mogućnosti za razvoj **zemljoradnje, stočarstva i ribolova**.

Izložene su alatke za okopavanje, setvu i žetvu useva, delovi čobanske odeće, pastirski pribor i zaprežna oprema. Istaknuto mesto zauzima drveni plug sa kolečkama i jarmom iz 19. veka.

Porodične potrebe za tekstilom zadovoljavane su uglavnom u okviru domaćinstva, tako da je tkačka radinost bila izuzetno razvijena kod Srpskinja, Rumunki i Šokica. Istovremeno je zanatska tkačka delatnost bila razvijena kod Slovaka i Mađara.

Na izložbi se može pratiti proces tkanja, od pripreme pređe do finalnih proizvoda, mogu se videti upotrebljene alatke: makaze za strižu, trlice, grebena, preslice, vretena, motovila itd.

U oviru ove zbirke nalaze se i narodne nošnje stanovnika Vojvodine. Narodne nošnje na stalnoj postavci grupisane su prema tipologiji koja se razvila kao posledica različitih kulturno-istorijskih uticaja i klimatskih odlika Panonske nizije.

Tema radionice u okviru etnološke zbirke: Stočarstvo i zemljoradnja

Naziva radionice: „Vesela Farma“

Trajanje radionice: 1h i 30 min.

Datum: 13.01

Deca: dece dečijeg Sela iz Kamenice i deca iz Sigurne kuće

Uzrast: 7-9 godina

Učesnici: 18

- *Jovanka Lugonja- krava*
- *Ksenija Nenadić – pronalazak potrebnih slika, osmišljavanje kostima*
- *Nina Kosovac- ovca*
- *Sladjana Cvejanov - prase*
- *Ivana Maksimović - čobančica (uvod)*

PLAN IZVOĐENJA RADIONICE

Decu na stepenicama dočekuje budući narator/ka predstave obučen kao seljak.

Naratorka:

Dobar dan, draga deco...

Dobrodošli na našu malu, veselu farmu...

farmu u kojoj vlada ljubav i drugarstvo.

Danas ćete sa nama naučiti i čuti koje sve životinje žive na farmama i selima i kako su ljudi nekada tamo živeli.

Zatim ćemo se kroz igru zabaviti, a na kraju ćemo vam podeliti i slatke poklone.

Naratorka ih vodi na sprat u deo zbirke gde će ih na njihovo iznenađenje dočekati 3 domaće životinje (kostimi krave, praseta i ovce).

Naratorka (na ulazu u prostoriju kaže):

- Na farmama živi puno životinja.

Da vidimo koje vi znate? (onda oni odgovaraju)

Ove životinje koje ćete videti su jako lepe i korisne. Zahvaljujući njima čovek se hrani, a time i opstaje.

E, pa na našoj farmi žive...

Krava, ovca, prase...

(čuje se groktanje iz susedne prostorije)

Koja se ovo životinja čuje?

Deca odgovaraju.... Ulazi prase....

Prase govori

- Ja sam prase Gile, slatka životinja koja se stalno valja po blatu, moja devojka se zove Gicka... Mi smo svaštojedi. To znači da volimo da ručam skoro sve što stignemo. Šta vi mislite šta sve mi volimo da jedemo?
Deca odgovaraju....
Draga deco a da li možda znate ko je moj rođak? Pogađajte to je jedno slavno prase glumac, kog stalno gledate u crtaćima, a zove se Pe..

Čuje se zvuk ovce.... Prase kaže: Deco koja se ovo životinja čuje? To je jedna moja dobra drugarica koja takođe živi na ovoj farmi.

Ulazi ovca i govori. Dobar dan deco, ja sam ovca Bleki. Ja živim na ovoj farmi. Moj muž se zove ovan. Da li znate zašto ljudi na selima gaje životinje? To je zato što su im korisne. Ja naprimer dajem i mleko i vunu. A da li znate šta se od vune pravi? Deca odgovaraju...

A znate li da na farmi živi još jedna životinja koja daje mleko. Znate li koja je to životinja?

Čuje se mukanje....

Ulazi krava.

Krava govori, dobar dan deco ja sam treći stanovnik ove farme-krava Belka. Čuli ste da i ja dajem mleko, od koga se prave mlečni proizvodi... Znate li koji? Deca odgovaraju (sir, kajmak).

- A da li znate ko je kravin muž muža i kako se zove mladunče od krave?
A šta mislite kako se zove najpoznatija krava? Njeni ime nosi jedna čokolada? To je jedna krava ljubičaste boje, a zove se M... (Milka). Jel volite vi deco da jedete Milka čokoladu? I mi tako volimo da jedemo ovu čokoladu, ali nikada je ne jedemo same, već je uvek drugarski podelimo.
- E, pa draga deco vidite na našoj farmi žive ove tri životinje, ali one inače ne žive same, jer na farmama žive i druge životinje..
- Iako smo na ovoj farmi sami mi se super družimo, pomažemo jedna drugoj, dajemo čoveku mnoštvo proizvoda. Kako životinje daju čoveku, tako i čovek daje njima - hrani

ih, čuva i pomaže u svemu. Tako biste i Vi draga deco, trebalo da pomažete jedni drugima, i čuvate svoje drugove, i dajete im sve što im treba, a u mogućnosti ste da to uradite. Vaši drugovi će to poštovati i znati da uzvrate istom merom kada vama zatreba. Tek kada to uradite, živecete u ljubavi i slozi i vaša prijateljstva ce biti kao ova vesela farma.

Zatim deca prelaze u odeljenje tj. zbirku zanatstva.

U ovom delu prase, krava i ovca podeliće se i stojati na 3 različita mesta u prostoriji pored različitih predmeta.

Prase (stoji pored izloga sa slikom svinjara i svinjskim rogom (za pozivanje) priča:

Draga deco već ste rekli kako se i čime hrane prasići, a da li znate kako su se nekada hranili?

Šta su oni jeli?

Deca odgovaraju.

Prase: E vidite ovaj rog ovde i ovu sliku, nekada su se u selima izjutra svinjari okupljali kada bi čuli zvuk roga koji je pozivao sve svinjare jednog sela da se okupe i vode svinje na ispašu.

Nekada su svinje više jele travu, a pored toga i žireve.

Nekada su jeli i više kukuruza. Da li znate kako se kukuruz kruni i čime?

Deca odgovaraju.

Prase: E vidite onaj predmet tamo (pokazuje na drveni krunjač). Na selima u prošlosti na selima kukuruz se ručno krunio pomoću ovog drvenog krunjača. Vidite i ovo nalik na šrafciger, nekada se i to koristilo za skidanje zrna.

Da li znate šta se danas koristi i da li ste nekada učetvovali u krunjenu?

Deca odgovaraju.

Zatim priča krava priča: Eto sad kad ste čuli čime su se svinje još hranile i kako se krunilo, da li znate gde se kukuruz gaji?

Deca odgovaraju.

A šta se još gaji na njivama? Kako su se njive obrađivale?

Deca odgovaraju.

Da li vidite ovaj predmet ovde? Šta mislite za šta služi?

Deca odgovaraju.

E pa to je ralo i plug.

Nekada su se njive obrađivela tako što smo im mi krave ili naši muževi bikovi pomagali. Ljudi bi nas zakačili na plug i mi bi ih vukli i obrađivali njive.

Tako bi obezbeđivali da na njima poraste sve ono što se poseje i da i ljudi i mi životinje imamo hranu.

A vidite sada moga druga ovcu.

Ovca govori: Draga deco da li vidite ovo (pokazuje na kaput pastira)? Čuli ste već šta se od ovce može dobiti, a vidite ove kapute koji su napravljeni od ovčije kože. Njih su pastiri koristili kada bi u hladnim jutarnjim satima vodili životinje na ispašu.

Dakle pastiri su bili ti koji su čuvali životinje.

Da li znate šta su oni oblačili pored ovih kaputa i šta su nosili sa sobom? Ko je bio njihov verni prijatelj koji je zajedno sa njima čuvao životinje?

Deca odgovaraju. Pas... Pastiri su nosili.

Ovca govori: E vidite u ovome su oni čuvali hranu, vodu. Ovde su čuvali barut i duvan. Nosili su i ove štapove koji su im koristili da se bodboče i teraju stoku.

A šta mislite šta je ovo sa slovima, koja su to slova?

Vidite ovaj štap sa slovom NJ, e to je žarilo mog pastira Njegoša. Nekada su se životinje žigosale i obično bi svako dobijao žig-pečat s početnim slovom imena svoga gospodara, ali pošto je to životinje nekada bolelo danas se to više ne radi, već se one čuvaju ogradene ili u štalama.

A šta mislite koga su se bojali pastiri i životinje na livadi?

Deca odgovaraju...

Šta mislite čime su se branili?

Deca odgovaraju.

Šta mislite za šta služi ovaj rog (pokazuje rog za barut)

Deca odgovaraju

Šta mislite šta je ova žica

Deca pogađaju

E pa to je služilo kao ogrlica za psa. Šta mislite zašto je bodljikava?

Deca odgovaraju:

Prase i ovca pričaju o konju:

Na našoj farmi živi još jedna životinja. To je naš drug konj koji je otisao da pase. A da li ste vi nekad jahali konja? E pa draga deco, možda niste znali ali postoji više vrsta konja, kao što su lipicaner, vranac, pony... (odštampati u boji A4 format.)

Zatim se krava obraća deci i kaže:

E draga deco sada kada sada ste upoznali moje prijatelje i stanovnike naše farme, prećićemo na igru, prvo ću vam pokazati našu igaonicu (vodi ih u salu na prizemlju gde će se odvijati kreativan deo radionice).

Usput ih da bi prekratila vreme pita koje su njihove omiljenje životinje? Zašto? Koja bi životinja voleli da budu?

NAGRADNA IGRA

Deca će dobiti zadatak da na listu na kome su četri domaće životinje napišu koje su da ih oboje i smisle naziv svoje farme. Mi ćemo odlučiti koja tri odgovora su najbolja. Za tri najbolja odgovora biće podeljene nagrade s motivom životinja s naše farme (krave, ovce i praseta).

Ostaloj deci ćemo reći da ipak neće ostati bez lepog iznenađenja koje ih čeka na kraju.

IGRA: Krava uzima šešir u kome se nalaze imena životinja (biće oko 20 ceduljica). Deca izvlače i ne smeju da kažu šta su izvukli. Onda je potrebno da pronađu svoju životinjsku družinu oponašajući zvuke životinje čije su ime izvukli.

Zatim ćemo preći na kreativni deo, u kome svi zajedno učestvuju.

KREATIVNI DEO:

Deca zajedno prave omiljene domaće životinje i farmu na velikom kartonu – da izgleda kao dvorište s ogradom kućom i životnjama o kojima smo im pričali.

PAKETIĆI plus maske životinja.

POKRAJINSKI ZAVODA ZA ZAŠTITU PRIRODE

Pokrajinski zavod za zaštitu prirode je stručna ustanova koja obavlja poslove zaštite prirode i prirodnih dobara na teritoriji AP Vojvodine, i prvi put je osnovan 1966. godine, u sastavu Zavoda za zaštitu prirode Srbije, kao Odelenje ili Radna jedinica u Novom Sadu.

Međutim pionirsku ulogu u ustanovljavanju jedne ovakve institucije, kakvu danas predstavlja Zavod, imalo je Prirodnačko odelenje Vojvođanskog muzeja osnovano još 1947. godine i pod ovim okvirima deluje sve do 1959. godine. U 1960. i 1961. godini rad Prirodnačkog odelenja odvija se u okviru Poljoprivrednog muzeja. Po prestanku rada ovog muzeja 1962. Prirodnačko odelenje se vraća u okvir Vojvođanskog muzeja. Od 1963. godine ulazi u sastav Poljoprivrednog arhiva i ovu organizacionu formu zadržava do pomenute 1966. godine.

Osnovna delatnost Prirodnačkog odelenja u periodu 1947 – 1950. godine bila je prikupljanje predmeta za prirodnačke zbirke. Od 1950. godine u njemu započinje sistematski naučno-istraživački rad, deli se na botanički i zoološki odsek i ono postaje značajan centar za proučavanje prirode Vojvodine, u kome se prikuplja vredan dokumentacioni materijal u cilju formiranja studijskih zbirki prirodnačkog materijala.

Koliko je značaj imala ova institucija govori i podatak da je do 1966. godine Republički zavod za zaštitu prirode na teritoriji Vojvodine stavio je pod zaštitu 45 objekata prirode različitih kategorija: 17 strogih prirodnih rezervata, 2 naučno-istraživačka rezervata, 1 predeo posebnih prirodnih odlika, 18 spomenika prirode, 2 memorijalna prirodna spomenika i 3 ugrožene i proređene biljne i životinske vrste. Takođe su, posebnim zakonom, zaštićeni prostorno ograničeni predeli Fruške gore, kao Nacionalni park i Deliblatska peščara.

Odlukom Skupštine SAP Vojvodine, od 1. februara 1966 godine, osnovan je Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, sa sedištem u Novom Sadu na Petrovaradinskoj tvrđavi, koji je svoj rad započeo 1. aprila 1966. godine, na temeljima i stručnom kadru tadašnjeg Poljoprivrednog arhiva. Po ovakvom ustrojstvu Zavod funkcioniše sve do 1993. godine kada je na teritoriji Srbije formiran jedinstveni Zavod za zaštitu Srbije u čijem sastavu je Pokrajinski zavod funkcionalisan kao RJ u Novom Sadu.

Stvaranjem zakonske osnove u Zakonu o zaštiti prirode („Službeni glasnik RS“ br. 36/09), od RJ u Novom Sadu, osnovan je Odlukom Skupštine AP Vojvodine 16. februara 2010. godine, a sa radom započeo 1. aprila 2010. godine Pokrajinski zavod za zaštitu prirode.

Obzirom da je i 1966. i 2010. godine Pokrajinski zavod za zaštitu prirode počeo sa radom 1. aprila, ovaj dan obeležavamo kao Dan pokrajinskog zavoda.

U okviru Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode, danas postoje dva sektora i u okviru njih različita odelenja:

1. Sektor za zaštitu prirode u okviru koga su:

- Odelenje za zaštićena područja,
- Odelenje za zaštitu staništa i vrsta,
- Odelenje za promociju, edukaciju i odnose sa javnošću,
- Odelenje za zaštitu životne sredine, i

2. Sektor za pravne, finansijske i opšte poslove, u okviru koga postoji četiri odseka:

- Odsek za prirodnačku zbirku,
- Odsek za finansisko-računovodstvene poslove,
- Odsek za pravne poslove,
- Odsek za opšte poslove i informacioni sistemi.

Prirodnačka zbirka Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode predstavlja sponu između zaštite prirode i muzejske delatnosti. Prikupljeni prirodnački materijal poslužio je kao osnova za sagledavanje prirodnih vrednosti naše zemlje i ukazao na potrebu očuvanja i zaštite prirode.

Ukupan fond prirodnjačkog materijala danas čini preko 25.000 muzejskih jedinica razvrstan u okviru studijskih zbirki: geološko-paleontološka, mineraloška i petrološka zbirka, botanička, entomološka, ihtiološka, herpetološka, ornitološka i teriološka zbirka.

Paleontološka zbirka Pokrajinskog zavoda objedinjuje zbirke mezozojskih i kenozojskih beskičmenjaka, kičmenjaka i fosilne flore pri čemu je podela bazirana na hronostratigrafskoj klasifikaciji. Sa aspekta naučnog i stručnog značaja izdvajaju se kolekcije:

- gornjokredne mikrofaune (foraminifere) i makrofaune Čerevičkog potoka;
- neogena mikrofaune (ostrakode) i makrofauna Fruške gore, lokaliteti Grgeteg, Bukovac Papradine, Filijala, Mutualj, Laka Staza i dr.;
- kvartarne malakofaune iz plitkih bušotina (listovi OGK 1: 100 000 Bačka Topola, Kikinda, Jaša Tomić i Žimbulija);

Zbirka ostataka kičmenjaka sastoji se od ostataka riba i sisara. U kolekciji neogenih vertebrata, najvredniji su ostaci gornjomiocenskih riba i kopnenog sisara iz Beočinske fabrike cementa.

Zbirka kvartarnih sisara obuhvata fragmente skeleta pleistocenskih životinja sakupljenih iz aluvijalnih nanosa Tise, Dunava, Karaša, Nere i ciglanama Vojvodine.

Najdragoceniji eksponat ne samo među kičmenjacima iz ledenog doba (kvartar), već i čitave geološke zbirke je lobanja sa kljovama gornjepleistocenskog runastog mamuta (*Mammuthus primigenius*), izvađena 1947. godine iz korita reke Tise kod Novog Bečeja. Lobanja je veoma masivna, te se na osnovu toga smatra jedinstvenim primerkom ne samo na teritoriji naše zemlje već i u Evropi.

Kvartarna kolekcija obogaćena je nalascima ostataka sisara iz pećinskih sedimenata Srbije (Petnička pećina i pećina Ceremošnja).

Paleobotaničku zbirku čine ostaci viših biljaka, sačuvanih pretežno u vidu lisnih otisaka i delova okamenjenih stabala i grana. Ova kolekcija paleoflorističkog materijala prikupljena je sa lokaliteta Vrdnik i Janda.

Mineralošku zbirku čine uzorci ruda i minerala iz poznatih rudnika bivše Jugoslavije (Treoča, Majdanpek i dr.), a treba istaći i vrednu kolekciju minerala sa područja Makedonije. Primeri se ističu lepotom, specifičnim i vrlo retkim oblicima.

Petrološka zbirka pretežno se sastoji od primeraka stena sakupljenih sa lokaliteta Fruške Gore i Vršačkih planina kao i sa drugih područja širom Srbije.

Bogata zbirka neogene mikro i makrofaune Fruške gore svedoči o istorijsko-geološkoj evoluciji ovog prostora kao i o životu svetu koji je tada živeo. Važna odlika neogenih lokaliteta je fosilonosnost. Ona podrazumeva sadržaj velikog broja primeraka iste vrste ili različitih vrsta fosilnih organizama na malom prostoru (lajtovački krečnjak – primer veoma fosilonosnog krečnjaka sa jednorodnom faunom).

Ova zbirka se odlikuje i diverzitetom oblika (vrsta) koji podrazumeva bogatstvo fosilnog materijala ne samo brojem individua već pre svega bogatstvom vrsta i viših sistematskih kategorija. Tipični primer je lokalitet "Grgeteg" gde su na malom prostoru otkriveni sedimenti sarmata, panona i gornjeg ponta tzv. "Grgeteški slojevi". Otkrivena je, detaljno obrađena i izučena brojna kaspibrakična fauna mekušaca. Određeno je preko 40 vrsta od kojih je 12 vrsta prvi put utvrđeno.

Petrološka zbirka svedoči o diverzitetu facija koji karakteriše sve neogene sedimente. Samo u badenskim tvorevinama Fruške Gore izdvojeno je 6 facija: konglomerati i peščari, peščari i tufo – peščari, gline i glinoviti laporci, lajtovački peščari, lajtovački krečnjaci, laporci i pločasti laporci.

Neogeni lokaliteti često su nosioci retkih geoloških pojava. Nalazišta sa ostacima retkog fosilnog materijala (u cementnim laporcima Beočina pored dobro očuvane faune mekušaca otkrivena je i krupna sisarska fauna – *Anancus arvenensis* - primitivni surlaš, kao i skeleti riba).

Paleoekološke odlike nekih sedimenatacionalih basena mogu ostaviti traga i na sedimentima i na fauni. Tako na pr. u pontskim sedimentima okoline Beočina (Oštra Glavica) i Grgetega usled povećanog sadržaja hidroksida gvožđa došlo je do rastvaranja ljušturica aragonitskog sastava i sačuvani su samo unutrašnji i spoljašnji otisci dok su sedimenti iz istog razloga dobili crvenu boju.

Materijal iz Paleobotaničke zbirke svedoči o nekadašnjoj mediteranskoj klimi koja je vladala u ovoj oblasti za vreme oligo-miocena (među kontinentalnim vrstama flore nalaze i mediteranske vrste kao što su cimetovac, lovor, palma, murika i dr., što jasno ukazuje na nekadašnju znatno topliju, mediteransku klimu koja je vladala na ovim prostorima pre oko 25 miliona godina).

Botanička zbirka je zasnovana 1949. godine u sklopu Prirodnjačkog odeljenja Vojvođanskog muzeja. Početni materijal čine dva poklonjena herbara: "Herbar Teodora Soške" iz 1943. godine sa područja Deliblatske peščare, dar Uprave šumskog gazdinstva Bela Crkva i "herbar Mirjane Simić" sa područja Smederevske Palanke.

Aktivan sakupljački rad započet je 1950. godine postavljanjem prvog rukovodioca herbara prof. Nade Bibić. Od 1955. do 1960. zbirkom rukovodi Stanija Čolović. Od 1958. pa do smrti 1989, zbirkom rukovodi i sistematski je dopunjava mr Branislava Šajinović, dugogodišnji muzejski radnik, autor mnogih radova iz oblasti muzeologije. Od 1982. rad na zbirki preuzima Vida Stojšić.

Botanička zbirka je izuzetno bogata, a njenu osnovnu vrednost čine:

- "Herbar flore Vojvodine" – Studijska zbirka; stručna i naučna dokumentacija o flori Vojvodine (1150 biljnih vrsta i 4298 inventarisanih muzejskih predmeta),
- "Herbar Teodora Soške" – Flora Deliblatske peščare, specijalna naučna i memorijalna zbirka, 295 herbarskih preparata,
- "Herbar Sime Grozdanića" – biljke Fruške gore i okoline Novog Sada, memorijalna zbirka, 97 herbarskih preparata,
- "Herbar ruderalne flore okoline Novog Sada" – specijalna studijska zbirka mr Branislave Šajinović, 247 herbarskih preparata,
- Školski herbar – pomoćna herbarska zbirka za demonstriranje muzejskog materijala, 125 obrađenih herbarskih preparata.

Osim navedenih herbara u zbirci se nalazi i drugi botanički materijal: zbirka plodova i semena – 137 suvih preparata; ksiloteka – zbirka preseka stabala drveća i šiblja, 65 preparata radikalnih i tangecijalnih preseka stabala. U toku poslednje decenije, izvršen je obiman sakupljački rad za botaničku zbirku (preko 3.000 primeraka), koji predstavljaju dokumentacionu osnovu za zaštitu prirodnih dobara na teritoriji Srbije.

Posebna vrednost botaničke zbirke je Herbar Teodora Soške. To je naučna zbirka koju je sakupio poznati beogradski botaničar Teodor Soška u toku 1943. godine na Deliblatskoj peščari, sa 17 značajnih lokaliteta. Muzejski predmeti su dobro očuvani, sa originalnim omotima i etiketama autora koji poseduju potrebne podatke za dalje naučno korišćenje materijala. Posebnim oznakama su obeleženi primerci značajnih vrsta, kao što su relikti, endemi i neoendemi Deliblatske peščare.

Zbirke zaštićene kao nepokretna prirodna dobra (prirodni spomenici): Herbar Andrija Volnija – herbarska zbirka sa kraja XVIII veka. Sakupio je i obradio Andrija Volni (*Andria Wolny*), prvi direktor karlovačke gimnazije, a dopunili su je njegovi sledbenici. Fond ove izuzetno značajne zbirke iznosi 6.300 primeraka. Najznačajniji su originalni primerci Volnija (*Centuria I II*) i primerci Josifa Pančića (270). Nalazi se u gimnaziji Branko Radičević u Sremskim Karlovцима.

Bernačkov herbar je herbarska zbirka Jene Đerđ Bernačkog iz prve decenije ovog veka. Sadrži 378 herbarskih primeraka sa područja okoline Vršca. Vlasništvo je Narodnog muzeja u Vršcu.

Entomološka zbirka je formirana osnivanjem entomološkog odseka početkom 1957. godine. Na sakupljanju, preparovanju i formiranju studijske zbirke prvi je radio Aleksandar Petrik. Zastoj u radu sa ovom zbirkom postao je tokom šezdesetih godina. Jedan manji deo tada formirane studijske zbirke, uglavnom tvrdokrilaca, ipak je sačuvan do danas.

Od 1980. godine intenzivira se ponovo rad na prikupljanju i obradi entomološkog materijala i obogaćivanju zbirke. Zbirku tada preuzima i njome rukovodi kustos Gordana Pavkov.

Danas se u entomološkoj zbirci nalaze primerci iz sledećih insekatskih redova: *Lepidoptera* (leptiri) oko 3.500 primeraka; *Coleoptera* (tvrdokrilci) 752 primerka; *Heteroptera*, *Hymenoptera*, *Diptera*, *Orthoptera* i *Odonata* sve ukupno oko 250 primeraka.

Zbirka *Lepidoptera* – leptiri sa oko 2.600 primeraka je legat entomologa – amatera Stanka Radovanovića iz Jazova.

Hidrobiološki odsek u Prirodnačkom odeljenju osnovan je 1954. godine i započinje radom kustosa Milene Ćirić na formiranju **ihtiološke zbirke**. Rad ponovo dobija na intezitetu 1974. godine, nakon aktiviranja hidrobiološke službe u Pokrajinskom zavodu za zaštitu prirode. Na tematskom sakupljanju i obradi ihtiološkog materijala radi dr Ljiljana Budakov uz tehničke saradnike Vladimira Mučenskog i Zorana Đorđevića. Od 1997. do 2001. godine zbirkom rukovodi kustos Nenad Sekulić, a danas se o zbirci stara Laslo Galamboš.

Ihtiološka zbirka sadrži 40 vlažnih preparata, sakupljenih na teritoriji cele Vojvodine, 60 dermopreparata i manju zbirku kostiju. U zbirci se nalaze i vredni primerci riba naših voda, posebno značajni kao prirodne retkosti, a to su: *Umbra krameri*, *Gymnocephalus baloni*, *Acerina cernua*, *Rhodeus sericeus amarus*, *Misgurnus fossilis*, *Zingel zingel* i *Z. streber*.

Specifičnost ihtiološke zbirke predstavlja decenijskim radom, prikupljena i obrađena, kolekcija krljušti koja dokumentuje više od 7.000 riba.

Studijska zbirka vodozemaca i gmizavaca (**herpetološka zbirka**) nije postojala sve do 1994. godine, kada je dolaskom stručnog saradnika za herpetologiju mr Krizmanić Imrea, započeto njenо formiranje. Za potrebe stalne izložbe u zgradи Topovnjače, kao i brojnih tematskih izložbi, ranijih decenija su izgrađeni pojedinačni dermoplastični preparati vodozemaca i gmizavaca, koji su se sačuvali do danas.

Tokom rada na zaštićenim objektima prirode prikupljeno je oko 500 jedinki klase Amphibia i oko 200 jedinki klase Reptilia, koje su konzervirane i deponovane kao dokumentacioni materijal i osnova herpetološke studijske zbirke.

Ornitološka zbirka je bez sumnje jedna od najbogatijih i najvrednijih u muzejskim fondovima Zavoda. Njeno stvaranje je započeto 1947, uglavnom poklonima spoljnijih saradnika i otkupom. Organizovani rad i sakupljanje širih razmara nastupilo je 1950. Upravo tada dr Aladar Trišler poklanja deo svoje zbirke jaja, da bi 1958. ona sasvim bila kompletirana otkupom njenog drugog dela, sa ukupno 165 legala i 712 jaja.

Naredne dve decenije u zbirku se godišnje prinavlja prosečno 100-150 novih eksponata, u zavisnosti od interesovanja, rada preparatora i broja terenskih izlazaka. Krajem 1976. godine ornitološka zbirka narasta do fonda od 2.120 eksponata.

Najstariji eksponat u ornitološkoj zbirci je dermoplastični preparat beloglavog lešinara (iz 1910. godine sa Obedske bare, leg. Đorda Ševića iz Novog Sada. Lešinara je uhvatio meštanin iz Srema i zatim ga dao mlinaru uz zamenu za samleveno žito. Od ovog primerka je možda još stariji eksponat orla krstaša (*Aquila heliaca*), koji je preuzet iz stare zbirke gimnazije u Sremskim Karlovcima, ali na žalost bez podataka.

Postoji izuzetno veliki broj vrednih eksponata u ornitološkoj zbirci, a među njima treba posebno naglasiti: plavokljuna patka (*Oxyura leucocephala*) 4 primerka; crni lešinar (*Aequipis monachus*) 2 ex; velika droplja (*Otis tarda*) 5 ex; mala droplja (*Otis tetrax*) 2 ex; pelikan (*Pelecanus crispus*) 3 ex; tankokljuna carska šljuka (*Numenius tenuirostris*) 1 ex.

Sadašnji fond ornitološke zbirke procenjuje se na 2.900 eksponata, razvrstanih u okviru više podzbirki: balgovi (B); dermopreparati (D); kosturi (K); jaja (J); gnezda (G); udovi (U); pera (P); egzotične ptice (E). Zbirka gotovo u potpunosti pokriva bogatsvo faune ptica Vojvodine i Srbije. U njoj je zastupnjeno oko 250 vrsta ptica.

Sistematičan rad na prikupljanju, obradi i deponovanju materijala studijske zbirke sisara (**teriološka zbirka**) započinje 1957. godine. Rad se intenzivira od 1960. godine, kada je Mihalj Mikeš došao na mesto kustosa u prirodnjačkom odeljenju. Do 1968. godine sakupljeno je i uneto u zbirku 220 predmeta, među kojima najviše balgova, kožica i lobanja sitnih sisara sa područja Vojvodine. Od 1973. do 2003. godine, zbirkom sisara rukovodi mr Vesna Habijan Mikeš, a nakon nje od 2003. do danas o zbirci se brine mr Jadranka Delić.

Danas ovu zbirku, sa preko 1.000 predmeta, čine kolekcije dermoplastičnih preparata, balgova, kožica, lobanja i kompletnih skeleta. Deo zbirke čine trofeji – rogovlje i prsni preparati, uglavnom afričkih životinja. U zbirci se nalazi i kolekcija lovačkih trofeja, pretežno iz Vojvodine, legat Vračarić Ivice.

Specifičnost zbirke predstavlja i značajna kolekcija ekto – i endoparazita sisara. Kao dokumentacioni materijal u mamološkom depou su pohranjeni i identifikovani sadržaji želudaca karnivora, kao i obrađeni sadržaji gvalica sova.

Zavod teži ka modernoj, savremenoj prezentaciji prirodnjačkog materijala, te se isti pored klasičnog sistematskog izlaganja u vitrinama izlaže i u vidu diorama.

Arboretum je zasad raznovrsnog autohtonog i alohtonog drveća i žbunja koji služi prvenstveno u eduktivne svrhe. Za arboretum Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode moglo bi se reći da predstavlja živu maketu Fruške gore. Dizajniran je u slobodnom pejzažnom stilu vrtne umetnosti na površini od oko 15 ari. Na reljef obližnje planine asociraju brežuljci koji unose ritam u ambijent. Krivudave staze usmeravaju posetioce kroz prostor i vode do raznolikih sadržaja.

Staze polaze od ulazne kapije, prolaze kroz sklop drveća, pored jezerca i odmorišta sa klupama, amfiteatra na otvorenom i hotela za insekte. Brojne skulpture od terakote dodatno ulepšavaju prostor. Drvenaste vrste označene signaturama sa latinskim i domaćim nazivom pomažu studentima prilikom izučavanja dendrologije, doprinose edukaciji svih posetilaca arboretuma i upućuju na zaštitarsku, vaspitno-obrazovnu i promotivnu delatnost zavoda.

Arboretum Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode predstavlja zbirku isključivo autohtonog drveća sa Fruške gore. Najznačajniji edifikatori fruškogorskih šuma: kitnjak (*Quercus petraea Liebl.*), lipa (*Tilia sp.*), običan grab (*Carpinus betulus L.*) i bukva (*Fagus moesiaca (Domin, Maly) Czeczott*) su ovde našli svoje mesto. Pored navedenih vrsta u arboretumu su zasađene i sledeće: pavit (*Clematis vitalba L.*), poljski brest (*Ulmus minor f. suberosa (Moench) Janjić*), cer (*Quercus cerris L.*), lužnjak (*Quercus robur L.*), srebrna lipa (*Tilia tomentosa Mnch.*), srebrnolisna lipa (*Tilia cordata Mill.*), krupnolisna lipa (*Tilia platyphyllos Scop.*), trešnja (*Cerasus avium (L.) Moench.*), jednosemeni glog (*Crataegus monogyna Jacq.*), brekinja (*Sorbus torminalis (L.) Crantz.*), jarebika (*Sorbus aucuparia L.*), mleč (*Acer platanoides L.*), klen (*Acer campestre L.*), javor (*Acer pseudoplatanus L.*), žešlja (*Acer tataricum L.*), dren (*Cornus mas L.*), svib (*Cornus sanguinea L.*), bršljan (*Hedera helix L.*), bradavičasta kurika (*Eonymus verrucosa Scop.*), obična kurika (*Eonymus europaea L.*), zimzelen (*Vinca minor L.*), kalina (*Ligustrum vulgare L.*), crni jasen (*Fraxinus ornus L.*), crna udika (*Viburnum lantana L.*), orlovi nokti (*Lonicera caprifolium L.*), crna zova (*Sambucus nigra L.*) i kostrika (*Ruscus aculeatus L.*) (www.pzzp.rs).

Naziv radionice: "Igrom do znanja u čudesnom zoo muzeju" ili "U čudesnom zoo muzeju"

Mesto održavanja radionice: Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, Radnička 20, Novi Sad,
Prirodnačka zbirka

Datum: 24.01.

Dužina trajanja radionice: 2h

Škola: Branko Radičević

Razred: Prvi (23 dece)

Učesnici:

Drenovak Dijana

Lukić Sanja

Bokan Matea

Obradović Jovana

Jovana Tomić

Aleksandra Jovičić

CILJ RADIONICA je da se učesnici, na interesantan i originalan način upoznaju sa institucijom muzeja (u našem slučaju Prirodnačkom zbirkom Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode) i njenim društvenim značajem i sadržajima koji se nalaze unutar ove zbirke, odnosno bogatstvom faune u različitim ekosistemima pridutnim na teritoriji Vojvodine. Radionica je koncipirana iz 3 dela, u okviru koga će deca izražavanjem svoje lične kreativnosti i umetničkog izraza, doći do značajnih saznanja o razliitim životinjama koje su nastanjivale ili nastanjuju ovaj prostor. Poseban akcenat će biti stavljen na endemske i ugrožene životinjske vrste i ulogom koju čovek ima u njihovoј zaštiti. Od suštinske važnosti je i kontinuirana interakcija tokom animacije decom kako bi se održala njihova pažnja i interes za datu oblast.

PLAN IZVOĐENJA RADIONICA:

Podelićemo se u tri grupe:

1. Ledeno doba,
2. Leptiri i insekti,
3. Vovjodansko životinjsko carstvo

UVODNI DEO:

Na ulazu u Zavod kao i unutra pored glavnih stepenica stajaće mali pano na kome će biti iscrtani crteži koji odgovaraju tematice naše radionice i prilagođeni zbirci Zavoda za zaštitu prirode.

Mi ćemo imati svaka na sebi masku neke životinje ili neko drugo obeležje i smislićemo sebi razna imena koja će asocirati na životinje (NPR. leptirko, mamutko, sovuljko, vučko, tigarko), poređaćemo se po stepenicama koje se nalaze u glavnom holu Zavoda i poželeti dobrodošlicu deci, (tekst dobrodošlice ćemo još oblikovati i u narednom izveštaju će biti predat u celosti) (ovo je deo teksta za dobrodošlicu):

Dobro došli naši mali istraživači, naša imena su (redom se predstavimo našim zamišljenim životinjskim imenima) mi ćemo danas biti vaši vodiči kroz svet životinjskog carstva.

Da li ste znali da životinje u muzeju mogu da ožive? NISTEEEEEE ... e pa da, mogu.

A jeste li znali da životinje u našoj zbirci mogu da se druže?? NISTEEE, JESTEEE e da da mogu još kako.

Evo naseg mamutka, on je ovih dana jako tužan poslušajte ga minut dva da vidite zašto. MAMUTKO govorи (u pozadini se cuje odgovarajuća muzika) znate, ja sam jedan jako tužan mamutko. Nekada sam imao puno drugara koji su bili isti kao ja i slobodno smo šetali Zemljom ali danas nije tako. Danas, imam samo nekoliko drugara koji žive daleko, po muzejima u celom svetu. Drugari sa kojima se ovde družim pokušavaju da me razvesele, ali treba im vaša pomoć. Govori neko drugi pa drugari hoćete li da nam se pridružite da kroz igru pokušamo da razveselimo našeg mamutka, al i da nešto naučimo? (ovaj tekst dobrodošlice i uvoda u ceo program naizmenično će svaka od nas govoriti) KRAJ UVODNOG DELA

Svako dete će dobiti da stavi oko vrata malu sliku koja će odgovarati grupi u kojoj će raditi. (ovako ćemo moći da obradimo najznačajnije i najzanimljivije delove postavke koja se nalazi u Zavodu, da damo edukativni karakter celom programu kao i da posvetimo svakom detetu dovoljno pažnje)

SADRŽAJI RADIONICA:

PRVI DEO: daćemo im listove sa nacrtanim životnjama koje treba da oboje nakon crtanja biramo najzanimljiviji crtež (*traje do 30 min*),

DRUGI DEO: daćemo im nacrtane životinje koje treba da popune kolaž papirom, uz našu pomoć , nakon rada biramo najzanimljiviji crtež (*traje do 30 min*)

TREĆI DEO: SLAGALICA, napravićemo za svaku grupu jednu do dve slagalice tipa PUZZLES na velikom papiru (*format hamera*), koje ćemo iseći na male kvadrate ili pravougaonike, trouglove, radi lakšeg sklapanja, a daćemo im malu sliku kako slagalica treba da izgleda kad se složi (*traje oko 30 min ili po potrebi*),

Za vreme svih radionica ispričaćemo im po neku priču koja je vezana za životinje iz grupe u kojima su deca raspoređena, nešto ukratko o najkarakterističnijim životnjama, što će im biti zanimljivo i što će ih blize upoznati sa tim životnjama.

Na kraju ovih igrica napravićemo malu izložbu pobedničkih radova svih grupa, a deca će sama izabrati par najlepših.

**SVE ŠTO CRTAJU I SLAŽU BIĆE VEZANO ZA GUPU U KOJOJ SE NALAZE, DA NE
SLAŽU INSEKTE U LEDENOM DOBU ILI MAMUTE U INSEKTIMA ...**

Zamisao je i da na svakih 10-ak min. neko od nas sa pusti po neki zvuk životinje, ali predhodno ćemo reći deci da ih utišamo nešto tipa - drugari slušajte sada jel čujete nešto (ide zvuk) šta je to jel neko zna, a šta mislite ? Damo im neku asocijaciju kako bi pogodili koja je životinja, pa onda možemo da im kažemo nekih rečenica dve o toj životinji.

ZA KRAJ pripremićemo im slikanje i dodelićemo im poklone i diplome, zahvalićemo im se u ime naših drugara iz Zavoda i pozvati ih da nam ponovo dođu da se družimo.

I RADIONICA: LEDENO DOBA

Animatori: Jovana Obradović, Matea Bokan

ovako je izgledala zemlja za vreme ledenog doba
.....slika.....

ledeno doba je vazan deo zemljine proslosti u kojem su nastale mnoge biljne i zivotinske vrste zivotinje koje su naseljavale zemlju bile su vrlo zanimljive i neobicne i naravno snazne kako bi opstale zbog srove klime koja ih je okruzivala..

evo nekih

vunasti nosorog, polarna lisica, mamut, stepski bizon, divlji konj, los, pecinski medved, p.hiena, p. lav....

.....pokazali bi im njihove slike

drveća u onakvom obliku kakvog danas poznajemo nije bilo.

danasa se led nalazi u ledenim pokrivicama na severnom i (pustimo ih da oni odg.) **južnom polu**
sta vam prvo padne na pamet kad kazemo ledeno doba

mamuti

Njihovi ostaci nađeni su na svim kontinentima osim australije i Južne Amerike.

Najpoznatiji je severni mamut. većina vrsta bila je veličine današnjeg slona.

imali su duge savijene kljove koje su se nekada ukrštale.

Veruje se da su nastali u Severnoj Africi. Kasnije se afrički ili severni mamut preselio u Evropu i tako je nastala nova vrsta južni mamut.

Tadašnja topla klima se značajno promenila postajalo je sve hladnije i tako je i južni mamut postepeno isčezao, a zamenio ga je stepski mamut ili runasti mamut koji je bio prilagođeniji hladnim stepama i bili su veoma brojni.

To je ovaj naš drugar....

Kraj ledenog doba karakteriše povećanje temperature.

Neke od slika koje će biti korišćene za bojenje, pravljenje kolaža:

II RADIONICA, LEPTIRI I INSEKTI:

Animatori: Dijana Drenovak, Sanja Lukić

Kada decu podelimo u grupe odvodimo ih u deo zavoda koji je namenjen izvođenju ove radionice (to je deo levo od glavnog ulaza u Zavod).

Na početku ćemo ih pitati da li oni znaju šta su insekti i kako oni izgledaju, reći ćemo sa smo mi tu kako bismo ih naučili nešto više o tim korisnim životinjicama i kako ćemo ih kroz igru upoznati sa raznim vrstama insekata.

Priču ćemo fokusirati na leptire, bubamare, skakavce, mrave, pauka, pčele, kao insekte sa kojima deca najlakše i najviše dolaze u susret!

Leptiri – drugari da li znate šta je leptir i kako on nastaje? (pokazaćemo im sliku na kojoj je slikovito objašnjeno kako od gusenice postaje leptir i objasniti im kako izgleda leptir pre rođenja, a kako kad je beba leptir i kako kad je odrastao leptir) A znate li da leptiri žive svuda oko nas? Da, da u šumi, na livai, u gradu, na selu, svuda! Oni lete oko nas! Leptiri najviše vole cveće i oni su mali ukras cveta! Jel hoćete da vidite koji leptiri žive kod nas? Evo pogledajte . . . (stavićemo na prste nekoliko leptirova i reći im koji se kako zove) . . .

Mrav - šta mislite koji insekt je najveći radnik? On je mali, hoda po zemlji i živi u velikim kućama koje sam pravi! Ima ga u travi, u pesku, u stanu, u školi, u parku, svuda . . . da tako je, to je mrav! A mravi imaju braću i sestre, i drugare isto kao i vi, samo što je njihova porodica jako brojna! Oni prave velike tunele pod zemljom, a njihove porodice se zovu kolonije (pokažemo im sliku mrava i par mravinjaka kako bi naučili kako izgleda njihovo stanište)

Pčela – jel neko zna šta nam pčele proizvode? A volite li vi med? Da, ne, DA! E pa male pčelice koje lete od cveta do cveta sakupljaju sokove od kojih kasnije nastaje med koji svi vi volite! A znate kako se zove kuća u kojoj žive pčele? Zove se košnica! Košnicu mogu da naprave same pčele na drvetu, ali i ljudi (pokažemo im sliku pčele i košnice koje čovek pravi i one koju prave same pčele).

Bubamara – drugari, jel znate koje je boje bubamara? . . . Crvene, a jel znate da postoje i bubamare druge boje, npr. plave, žute, braon, crne, sa tačkama i bez tačaka!? Da da (pokažemo im sliku na kojoj će videti razne vrste bubamara). Bubamare mogu da utonu u zimski san, mogu da prespavaju celu zimu, i probude se u proleće, kada bude toplo! Bubamara je jedan mali insekat za koga kažu da donosi sreću! Ona nam je jako važna i moramo je čuvati jer čisti biljke od bolesti i čuva ih! A znate li neku pesmicu o bubamari? Recitacija . . . (ako ne znaju zajedno ćemo izrecitovati neku kratiku pesmicu)

Skakavac – drugari, koji insekt može da leti i da skače? Ima duge noge i može da bude zelene i braon boje? . . . skakavac, jel? Skakavac živi u travi, na livadi u parku i jede biljke! Ovi mali skakavci mogu puno da skoče, čak ceo metar i više, znate to je skoro koliko ste vi visoki! A skakavac je dobio ime zato što puno skače!

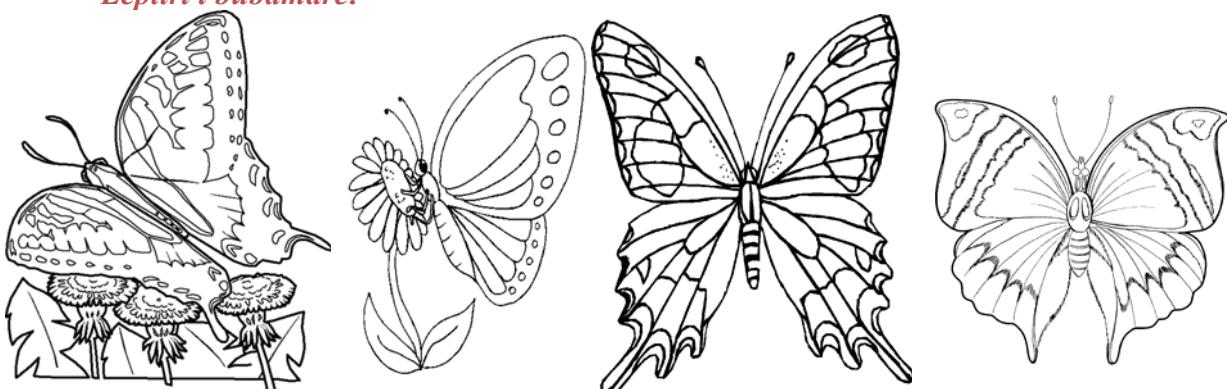
Pauk – jel se plaštite vi pauka? Da, ne . . . jel znate da pauk ima od 8 do 12 nogu i da plete jako lepe i velike mreže koje mu služe da uhvati sebi ručak?! On živi svuda u vašoj kući, u muzeju, na livadi, u pesku, u vodi, školi, parku! A ne treba ih se plaštiti nisu svi paukovi opasni, oni su korisni! Oni jedu komarce i dosadne muve koje vas ujedaju! A jel znate koji je najpoznatiji čovek pauk, ima ga u crtanom filmu? Da, to je spiderman!

Vilan konjic – jeste čuli za vilinog konjica? Znate li da on liči na helikopter? Da, ima velika krila i telo, ogromne oči! Ovaj insekt živi blizu vode, reke, jezera, bare! Obožava da leti i jedna je od najbržih životinja! On obožava Sunce i toplotu! I on je koristan jer jede druge opasne bube! Vrlo je lep i ima više boja, može da bude zelen, braon, crn, plav (pokažemo im sliku sa raznim vilinim konjicima, ili ćemo i njih staviti na prste i pokazati im uživo).

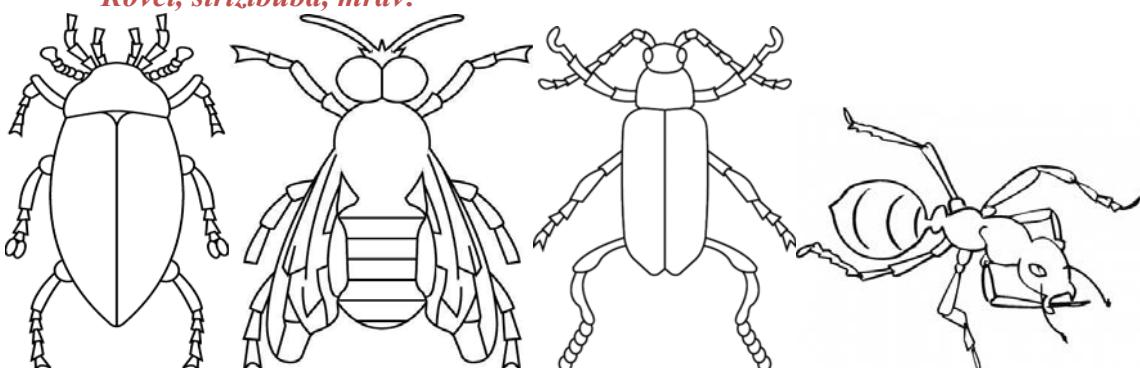
Priče ćemo govoriti deci za vreme njihovog rada, tj. za vreme bojenja, lepljenja kolaža i slaganja puzzle. Naizmenično ćemo se menjati u pričanju pričica o navedenim insektima!

Ovo su neko od slika insekata koje će biti korišćene za vreme trajanja radionice:

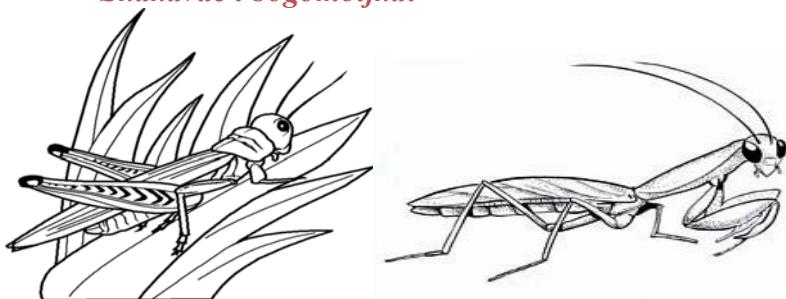
Leptiri i bubamare:

Rovci, strižibuba, mrav:

Skakavac i bogomoljka:

III RADIONICA: VOJVODANSKO ŽIVOTINJSKO CARSTVO

Animatori: Jovana Tomić, Aleksandra Jovičić

Ideja:

Radionicu će voditi animatori, imitirajući rodu i žabu, dve životinjske vrste, koje su u normalnim prirodnim habitatima neprijatelji, odnosno žabe su sastavni deo rodine ishrane, ali u ovim specifičnim uslovima koji vladaju u muzeju, njih dve su najbolje drugarice. Roda i žaba su odlučile da renoviraju prostor u kome žive i nameravaju da zidove svog doma ukarsle slikama svojih naboljih prijatelja, međutim, njih dve imaju puno posla, moraju da čuvaju decu, pomažu im u obavljanju školskih obaveza i slično, pa ne stižu, tako da im je preko potrebna pomoć. Deca (učesnici) će biti zamoljena da im pomognu u završavanju ovog „zadatka,,.

Sadržaj radionice:

Likovi: Aleksandra Jovičić kao Roda – Zora Rodić

Jovana Tomić kao Žaba - Mara Žabić

SADRŽAJ RADIONICE:

Uvod:

Scena: U levom krilu Prirodjačke zbirke (levo od Mamuta), postavljena tabla sa natpisom „Dome slatki dome,, (videti Sliku br.), a ispod stoji otirač sa natpisom Welcome. Od ulaznih vrata do lokacije na podu postavljene stope (otisci) koje ostavljaju roda i žaba. U centralnom postavljeni spojeni stolovi sa stolicama, radi veće međusobne dečje interakcije i sardanje. Na stolu postavljena figurica napravljena od papira (hirogami). Dve stolice ispred, namenjene rodi i žabi i jedan sto pored gde će se nalaziti potrebnii materijali (papir, olovke, bojice, kolaž papir, makaze). Levo od scene tabla sa hamer papirom nakome će biti nacrtani različiti ekosistemi (šuma, bara, livada) sa prostorom gde se mogu postaviti crteži životinja.

Nakon kolektivnog dočeka na ulazu i podele u grupe, dovodimo decu do „ulaznih vrata,,. Tu ih zaustavljamo.

Roda Zora: Jao, slatka Maro, da sam znala da ćemo imati ovoliko gostiju danas, umesila bih bar neke kolačiće! Ju, ju, ju, koliko vas je!

Žaba Mara: Ju, ju, ju! Lepo kažeš slatka Zoro! O kako smo ovako nepripremljene. Treba da nas bude sram! Ta hajde sad, dragi gosti, uđite slobodno! Doborodošli u naš skromni dom! Kod nas ne morate da se izuvate, samo malo obrišite cipelice o otirač. Eto, baš tako!

Roda Zora: Da, da slobodno uđite! Jao, slatka Maro, pa mi nismo ni kuću pospremili! Vidi, ova naša deca uvek ostave haos za sobom! (*kao u žurbi, nervozno, sklanjam papire, olovke, odeću sa stolicu*). Nadam se da nam nećete zameriti! Zar ne draga deco? (čekamo njihov odgovor). Jao, kako ste vi fini!

Žaba Mara: Da, da, baš odavno nismo imali ovako fine i dobre goste! Ju, Zoro, pa oni i dalje stoje na vratima! Ta sedite slobodno! Za svakog ima po jedna stolica! (*pomažemo im da se smeste*) Eto tako. (*obe stojimo smeškamo se par sekundi, ne razgovaramo. Žaba cima Rodu, tiho njoj na uvo*) Zoro! (*posle par sekundi ponovo*) Zoro! Draga šta se ovo danas dešava sa nama!? Pa mi se nismo predstavile našim gostima! Ju, ju, ju!

Roda Zora: Ju, ju! Kao da sam ustala na levu nogu! (*stoji na levoj nozi, desna savijena u vazduhu*) Jao, pa ja i stojim na levoj nozi, pogledajte deco! (*oduševljeno, kroz smeđ*). Znate deco mi, rode obožavamo da stojimo na jednoj nozi! Tako se opuštamo i relaksiramo! (*stavlja ruke u položaj za meditaciju i mrmlja*) Ammmmm....

Žaba Mara: (*glasno rodi na uvo*) Zoro, budi se!!!

Roda Zora: (iznenedjeno i uplašeno) Ju! Prepade me slatka moja! Da, evo! Red je da se konačno upoznamo! E pa draga deco, ja se zovem Zora Rodić, čao svima! (*mašemo grupi*)

Žaba Mara: A moje ime je Mara Žabić! A vi kako se vi zovete? Hajde sad, jedan po jedan neka ustane i neka se predstavi (*prozivamo decu po redu*). Jao, baš mi je drago što smo se napokon upoznali! A da vam pitamo nešto? Da li vi znate koje smo mi životinje? (čekamo odgovor) Jao pa vi ste baš pametni! Baš juče nam je bio poštar i koji je rekao da smo nas dve lasta i zeleni gušter! Zamislite, samo! Pa sramota jedna! C,c,c, kao da ništa nije naučio u školi! (*ljutito*)

Roda Zora: Da, potpuno si u pravu! Tako je, deco, pogodili se! Mi smo roda i žaba i najbolje smo drugarice već duuuugg godina! Ja eto sam najleša ptica ovde u muzeju! Pogledajte kako imam divno belo perje, dugače noge i dugačak kljun! (*šepuri se*) Kada ne stojim na jednoj nozi kao sada, obozavam da se izležavam u svom gnezdu, evo možete ga videti ovde pored mene! Eto, deco, mi rode, obožavamo visinu i omiljena zabava nam je da letimo po nebu. Eto nekada sam u slobodno vreme najviše volela da uveseljavam ljude! Zante li, vi, moji mali prijatelji, da su rode simbol sreće i da mi najviše na svetu volimo da uveseljavamo ljude?! Šta? Nikada niste čuli da rode donose decu??? Ju, ju, ju! Da, da, draga deco, zato nas svi vole i cene. (*odjednom se uozbilji*) Stoj! Čekaj malo! Kako se ti beše zoveš? (*pokažemo na jedno dete*). Jao, pa, da! (*sva srećna*) Sad se sećam! Tačno pre osam godina dobila sam pismo od tvojih roditelja, koji su me molili da im donesem jedno malog, lepo dečaka! Mislim, da sam i dalje sačuvalo to pismo negde! (*traži pismo*) Evo ga! Tu je! (čita pismo). „*Draga Rodo, sa nestrpljenjem te čekamo da nam donešeš jednog, malog, lepo dečaka koji se zove _____ u ulicu _____ u Novom Sadu. Unapred ti se puno zahvaljujemo i obećavamo da ćemo ga puno voleti, maliti i paziti! Tvoji _____ i _____.* „, (*sva srećna*). Jao, kao mi je draga što se ponovo vidimo! (dodje i zagrli to dete) Puno pozdravi mamu i tatu. Znaće oni ko sam! Jao kako je sam svet mali! Dosta sam ja pričala. Hajde, drugarice, sad se ti predstavi!

Žaba Mara: Pa da ti kad se raspričaš ja ne mogu da dodem do reči! Strašno! Dakle, žaba sam! I sigurna sam da ste moje rođake vidjali svuda po prirodi i u gradu i na selu! Ja naaaajviše na svetu volim da se kupam po baricama i rekama brćak, prskam, i skačem po i krekećem, baš ovako! Krek, krek, krek! To mogu da radim po ceo dan i noć. Kad padne kiše ja se tako oduševim da odmah izlazim iz kuće i trćim na ulicu napolje da se radujem! Samo obavezno prelazim na zeleno da me ne zgaze neka kola! I da, ne zaboravim, Roda Zora mi je najbolja drugarica na svetu! Šta? Da li vam je nešto tu čudno? (čekamo da se jave, ako jeste čudno, onda mi kažemo) A šta vam je tu čudno, da li neko može da mi kaže? (čekamo odgovor; ako neko kaže tačno) „, Tako je! U pravi si!,, (ako niko ne kaže tačno, onda nastavljamo mi).

Roda Zora: E pa deco, vidite, dok smo nas dve živele u prirodi, mi se nismo podnosile! (sramežnjivo) U stvari, nije samo ti... Mislim, joj, sad me je tako sramota...Kako bih vam rekla, pa, eto, mi rode volimo da jedemo žabe! To nam je omiljena hrana, kao što je deci omiljena hrana čokolada, zar ne? Eto rekla sam! (*sva postidjeno, pokrije ruke preko očiju, a Žaba skoči od nje i ona se uplaši*).

Žaba Mara: Ju, Zoro! (uznemireno) Ta šta to pričaš? Ali, da, deco to je istina! Dok smo živele u prirodi, u bari, svakog dana sam samo gledala u nebo i plašila se da li će da me nešto ščapi za vrat! Ju, ju, ju! Nisamo mogla na miru ni da se brćkam u vodi, nego sam stalno morala da se skrivam, rodo!!!

Roda Zora: (*posramljeno*) Jeste, draga, sve je to istina, eto mene sada tako grize savest, ali šta da radim draga, kad je tako majka priroda naredila! Ja tu nisam ništa mogla da promenim! To su radili i moji mama i tata i braća i sestre i svi rođaci.... Nadam se da mi oprasťas, drugarice moja!

Žaba Mara: Ta naravno da ti oprasťam. Znate, deco draga, od trenutka kada smo se ja i Zora preselile u ovaj muzej, Zora se skroz promenila na bolje! Zamislite! Potpuno je prestala da se interesuje za nas žabe i postala je vegetarianac i tako sada nas dve zajedno kuvamo i pravimo kolačice i od tada se više nikada nismo posvađale! (*dok ona priča, Roda uzima igle za pletenje i počne da plete*) Draga, a šta ti to radis?

Roda Zora: Kako šta radim draga, pa pletem kapice i čarapice za onu našu decu! Vidiš kako je hladna i duga ova zima, a mi ove godine nećemo moći da odemo na jug u Afriku, posetu tetki Radi, tako da moram da završim ovo vrlo brzo da se ne bi moja dečica prehladila!

Žaba Mara: Lepo kažeš Zoro, nego mi sada imamo i neka druga posla! Evo, decom ja i Mara samo odlučile da renoviramo ovaj naš stan i rešile smo da na ovom zidu postavim slike svih naših najboljih drugara, životinja! Evo pogledajte! Ovde smo već nacrtale i šume i baru i livadu, samo nikako da stignemo da nacrtamo naše prijatelje i da ih okačimo...Čeka malo! Pa da! Da ne biste vi hteli možda da nam pomognete u tome? Molimo vas!!! (*čekamo odgovor*). Jao pa to je divno! Je li čujem ovo Zoro!? Pa mi imam pomoći naših malih drugara! Super, super, super! (*obe se radujemo*)

Napred je već navedeno kako će radionice izgledati, mi ćemo imati i par dijaloga koje možete pročitati na sledećim stranama:

I DEO RADIONICE: Oboji najboljeg drugara

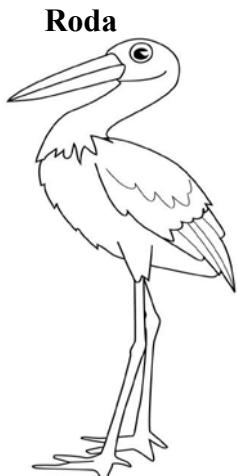
Roda Zora: Evo, dragi gosti, mi već imamo neke slike našim omiljenih drugara koje samo treba da se oboje. Svakome ćemo dati po jednu životinjicu i bojice! Vi možete da ih obojite kako želite i vama omiljenim bojama, pošto mi obožavamo da nam stan bude što šareniji i veseliji. (*Delimo papire sa odštampanim siluetama životinja i bojice. Crtanje i bojenje traje oko 15 minuta. Paziti i koordinisati šta deca rade, pomoći ako treba i sl. Kad zavše svi, pokupimo papire*)

Žaba Mara: Moja Zoro, pogledaj! Pa ovo su tako divne slike! Ja i ti nikad ne bismo ovo mogle tako lepo da obojimo! Vi ćete svi da budete veliki slikar kada odrastete, pa ja sam sigurna u to!!!! Drugari, pa vi ste nam toliko puno pomogli! Hvala vam od srca! Jao ne mogu da dočekam da slike okačimo na zid! (*vesela i skakuće*).

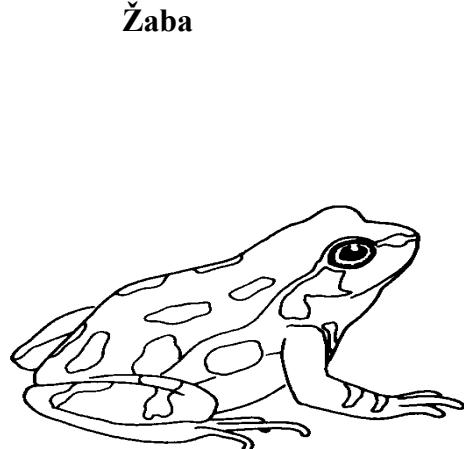
MATERIJALI ZA I RADIONICU: silutete životinja koje treba podeliti deci da oboje (biće ih još):

Sova

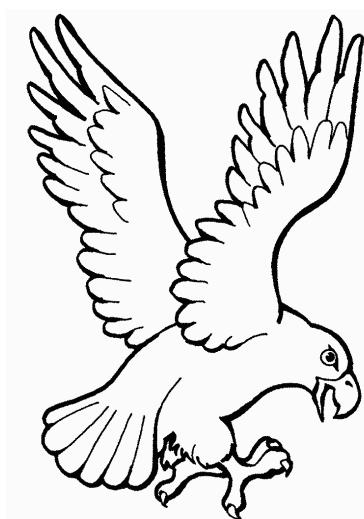

Roda

Žaba

Orao

O svakoj životinji će ići mala priča, deca će biti zamoljena da pogode o kome se radi i nako toga će one biti zakačene na zid, odnosno hamer, na mestu gde žive u prirodi (bara, šuma, livada). Nakon toga, za neke od njih će biti puštani zvukovi koje ispuštaju, a deca će biti zamoljena d.a pogode o kome se radi.

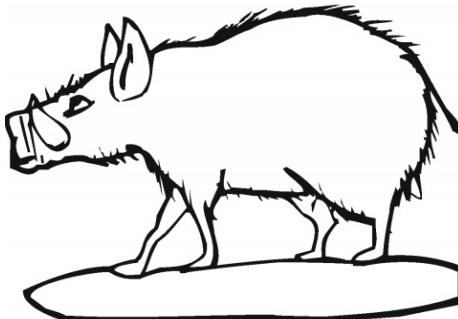
II DEO RADIONICE: Napraviti od kolaža najbolje drugare

Radionica je suštinski vrlo sločna prethodnoj, s tim da će ovod puta deca životinje praviti od kolaža. Opet će dobiti siluete koje treba popuniti odgovarajućim samolepljivim papirom. I o ovim životnjama će ići propratna pričica.

Zec

Divlja svinja

Mrki medved

Veverica

III DEO RADIONICE: Slaganje slagalice

Deca će dobiti 2 slagalice određenih životinja koje teba složiti. Priča je da su rodina i žabina deca bila izuzetno nemirana i slučajno pocepala ove dve slike a mi treba da ih zamolimo da nam pomognu da ih ponovo složimo.

ZAVRŠETAK: Podela paketića!

**IZVEŠTAJI S RADIONICA
U OKVIRU PROJEKTA “OŽIVIMO MUZEJE”**

Grupe:
Galerija Matice Srpske
Spomen zbirka Pavla Beljanskog
Muzej Vojvodine: Arheološka zbirka i Stočarstvo i zemljoradnja
Prirodnački muzej

Ukupno učesnika u svim radionicama: 112 dece

Period održavanja: 13-24.01.2012.

IZVEŠTAJ S RADIONICE „MAGIJA PROŠLOSTI“

Mesto održavanja: Galerija Matice Srpske

Tema: Istorija Srbije

Datum: 17.01.2012.

Vreme početka radionice: 13 i 30h

Trajanje radionice: 2 h

Učesnici: deca osnovne škole Branko Radičević

Broj učesnika: 27 dece

Uzrast učesnika: 8 godina

Uloge:

Kralj: Dorić Marko

Kraljica: Šarkanović Željka

Sveštenik: Pejković Goran

Glasnik: Keravica Rajko

Vitezovi: Cajner Srđan i Malin Strahinja

Trubači: Sadžakov Petar i Konjović Milan

Vračara: Radivojević Gordana

Sluga: Miljanović Slađana

Plesači: Tatjana Božić, Dorić Marko, Rajko Keravica, Slađana Miljanović, Radivojević Gordana i Šarkanović Željka

Kustosi: Šipraga Nevena, Šarkanović Željka

Zainteresovana deca: Miljanović Slađana i Jovanović Mirjana

Decu je u muzeju dočekala Tatjana s toplim rečima dobrodošlice, a zatim ih je sprovela do postavke muzeja vezane za 19. vek.

U ovom delu zbirke decu dočekuju i zabavljuju 2 kustosa i 2 zainteresovane deca. Pričaju im o slikama koje se nalaze u postavci: Sv. Georgije ubija aždahu, portreti i kućni ljubimci, borba petlova, kraljica Marija, Dušanov zakonik, voće, porodično stablo, Dositej Obradović, Vuk Karadžić i poslednja slika je Sv. Nikola spasava Brodolomnike.

Nakon toga bila je predstava „Krunisanje cara Dušana“. Prvi čin predstave predstavlja spremanje kralja i kraljice. Drugi čin predstavlja samo krunisanje Dušanovo, treći-Dušanov zakonik i na kraju smo odigrali srednjovekovnu igru.

Kada se predstava završila, otišli smo do dečije radionice i dali zadatak deci da crtaju likove iz predstave. Kada su završili, izabrali smo najbolje rade i podelili par poklona. Dva mača, dve trube i doboš.

Na odlasku smo im podelili paketiće i ispratili decu.

Uz izvestaj prilažemo krunu i mapu.

IZVEŠTAJ RADIONICE „DECA SU UKRAS SVETA“

Mesto održavanja: Spomen zbirka Pavla Beljanskog

Tema: Portret

Datum: 19.01.2012.

Vreme početka radionice: 11 časova

Trajanje radionice: 1 sat i 30 minuta

Učesnici: deca II razreda osnovne škole „Branko Radičević“ iz Novog Sada (24)

Broj učesnika: 24

Uzrast dece: 8 godina

Deo radionice u kome smo decu proveli kroz Spomen zbirku, a potom i nešto ih naučili o portretu je zapravo koncipiran kao klasično vođenje kroz muzej, ali malo prilagođeno deci tog uzrasta. Prilikom prolaska kroz zbirku svako od nas je bio zadužen za nešto, pa tako:

- * Aleksandra Gavrilov-doček dece, o detinjstvu i ranoj mladosti Pavla Beljanskog;
- * Dragana Rogić- Pavle Beljanski diplomata, o portretu;
- * Tatjana Zorić-kolekcionarstvo, o pejzažu;
- * Tamara Narančić-Memorijal umetnika, Memorijal Pavla Beljanskog, o portetu;
- * Jelena Škorić- o porodici Pavla Beljanskog, mrtva priroda, ponašanje u izložbenom delu.

Početak naše radionice je zakazan za 11 časova. Deca su došla na vreme, sačekale smo ih svih pet. Zvaničan deo dobrodošlice pripao je Aleksandri. Nakon kratkog uvoda šta ćemo raditi i kako treba da paze na slike koje budu videli, započeo je obilazak Spomen Zbirke. Deca su bila raspoložena za saradnju, rado su odgovarali na naša pitanja, ali se nisu ustručavali da i postave po neko. Na samom početku naše radionice smo obišli Spomen zbirku, gde smo decu naučili šta je to mrtva priroda, pejzaž, portret, akt. Potom smo prešli u prostoriju Memorijal Pavla Beljanskog gde smo nešto više naučili decu o njegovom životu, važnosti porodice, ljubavi prema knjigama i slikama. I same smo nešto više naučile, te tako sagledavši trud i zalaganje Pavla Beljanskog, možemo reći da je i on jedan od „čuvara jabuke od zlata“. Na kraju ovog dela, usledila je igra ČIK POGODI, u kojoj su deca trebala da na osnovu opisa slike istu i pronađu. Nakon uspešno obavljenog zadatka, deca su trebala da pokušaju zadatu sliku i da naslikaju. Bilo je poteškoća, ali su se deca snašla, a poneka otkrila talenat za koji nisu dosada znali. Došlo je vreme i da se rastanemo, nekim se svidelo pa su nas pitali da li mogu još da ostanu. Ipak sat je otkucao zavrešetak, te je još samo preostalo da podelimo paketiće.

Uz izveštaj ide pozivnica.

IZVEŠTAJ S RADIONICE „VREMEPLOV“

Mesto održavanja: Muzej Vojvodine, arheološka zbirka

Tema: Arheologija Vojvodine i plemena/narodi koji su je naseljavali

Datum: 19.01.2012.

Početak: 14h

Trajanje radionice: 1,30h

Učesnici: Deca osnovne škole „Branko Radičević“, Novi Sad

Broj učesnika: 20 dece

Uzrast učesnika: 7 godina

Uloge animatora:

Pećinska žena: Ivana Maksimović

Rimljanka (naratorka 2) Klaudija: Tijana Đurđev-Lambić

Rimljanka (naratorka 1) Julija: Mirela Đerđov

Srednjovekovna princeza: Kristina Mojsilović

Volonteri:

Pećinski čovek: Darko Sladeček

Kelt Vercingetoriks: Danijel Blagojević

Rimlanin Kvint: Konstantin Tušjak

Vitez: Srđan Ninković

Decu su u Muzeju dočekale Rimlanke Klaudija i Julija i rekle su im da ih u muzeju očekuju iznenađenja. Rekle su im da su putovale kroz vreme, jer su bile dobre i da su sa sobom povele ljude iz raznih epoha.

Na ulazu u zbirku, decu su dočekali pećinski ljudi, a naratorke su ispričale kako smo nekad svi izgledali ovako. Takođe, ispričale su im kako su pećinski ljudi lovili, kako su jeli i kako su sami sebi pravili odeću.

Nakon toga, daljom šetnjom kroz zbirku došlo se do Kelta. On je deci predstavljen kao ratnik i naratorke su ispričale da su Kelti sami pravili odeću, da su voleli da se bore, osvajaju, da su sa sobom doneli metalni novac i keramičku peć. Nakon što su deca pogodila šta je keramička peć, odnosno gde se ona nalazi u muzeju, naratorke su ispričale za šta je ona služila. Takođe, u ovom delu, naratorke su deci približila pojmove-rekonstrukcija, in situ i ex situ zaštitu.

Daljom šetnjom, dolazi se do Rimjanina koji je ispričao deci nešto o rimsкоj vojsci. Rimjanin je deci približio i šlemove koji predstavljaju zaštitni znak muzeja, objasnivši im kako su oni dospeli do muzeja. U ovom delu, naratorke su deci objasnile šta znači pojам neprocenjivo i zašto su modernom svetu muzeji bitni.

Nakon upoznavanja sa Rimjaninom, grupa je došla do viteza koji je ispričao nešto o sebi i svom odelu. U ovom delu, pojavila se i princeza koja je, takođe, pričala o vitezovima.

Bitno je naglasiti i da su se Rimljanka Klaudija i Rimjanin Kvint zaljubili jedno u drugo, kao i vitez i princeza, tako da se deci pričalo i o ljubavi.

Nakon šetnje kroz zbirku i upoznavanja, decu smo odveli u igraonicu gde je za njih bilo pripremljeno nekoliko igara:

Prva igra je bila da oboje štit koji je nosio vitez. Kada su deca završila, vitez je odabrao najlepši crtež i detetu koje ga je nacrtalo, poklonio svoj štit. Kelt je, takođe, poklonio svoj štit.

Druga igra bila je crtanje ličnosti iz istorije koja je na njih ostavila najjači utisak. Dok su deca crtala, učesnici su pozirali i zabavljali decu. Nakon toga, izabran je najlepši crtež i detetu koje ga je nacrtalo poklonjen je mač.

Između druge i treće igre, naratorke Rimljanke su nestale i kada su se vratile deci su podelile svitke sa latinskim izrekama (napisane na latinskom i srpskom jeziku), koje su dobile od svog vrhovnog sveštenika, jer su mu se svidela deca.

Treća igra bila je pravljenje predmeta koji su deca videla u muzeju i to od plastelina. Kada su deca završila, najlepšem crtežu poklonjen je mač.

Na kraju, deca su dobila bojanke koje je trebalo da oboje, pri čemu su ih učesnici pitali da li znaju ko je čiji prijatelj, jer su namenski odabранe (na bojankama su bili poznati likovi iz crtanih filmova- Fred Kremenko i Barni Kamenko, kao pećinski ljudi; Asteriks i Obeliks kao Gali/Kelti; slike rimskih božanstava i slike srednjovekovnih vitezova).

Kada su deca završila sa bojanjem bojanki, zahvalili smo se deci na dolasku, pitali smo ih da li im se svidelo, učesnice i volonteri su im podelili poklone, a školi su poklonjene tri knjige („Arheologija“, „Ne bi voleo da budeš rimski gladijator“ i „Stari Sloveni“).

Deca i učiteljica su bili izuzetno zadovoljni dolaskom u muzej, vremenu koje smo proveli zajedno i bili su zahvalni što su nešto naučili.

Mi smo, takođe, bili zadovoljni što smo imali priliku da im približimo muzej, da ih upoznamo sa zbirkom i narodima koji su naseljavali Vojvodinu.

Uz izveštaj: zamotana poruka s poukom

IZVEŠTAJ S RADIONICE „VESELA FARMA“

Mesto održavanja: Muzej Vojvodine, etnološka zbirka

Tema: stočarstvo i zemljoradnja

Datum: 13.01.2012.

Vreme početka radionice: 14 h

Trajanje radionice: 1,30 h

Učesnici: deca Sigurne kuće iz Novog Sada (9) i deca dečijeg sela iz Sremske Kamenice (9)

Broj učesnika: 18 dece

Uzrast učesnika: 7-10. godina

Uloge animatora:

pastirica – Ivana Maksimović

prase – Slađana Cvejanov

krava - Jovanka Lugonja

ovca – Nina Kosovac

Kesnija Nenadić

Decu je u muzeju dočekala pastirica s toplim rečima dobrodošlice, a zatim ih je sprovela do zbirke vezane za stočarstvo i zemljoradnju.

U ovom delu zbirke decu dočekuju i zabavljaju prase, ovca i krava. Pričaju im o životinjama koje žive na selu, o koristima koje životinje pružaju čoveku, o njihovoj ishrani, i govore deci o značaju iskrenog prijateljstva.

Nakon priče o životinjama provode ih kroz zbirku zemljoradnje i uče ih kako se nekada živilo na selu: kako su se njive obrađivale, kako se krunio kukurzu nekada, šta se sve koristilo, ko je čuvao životinje i vodio ih na ispašu, kako su pastiri razlikovali životinje, pričamo im o vrstama konja koje postoje, itd.

Nakon uvodnog dela decu smo odveli u igaonicu, gde smo za njih pripremili tri igre.

Prva igra bila je bojenje crteža životinja i smisljanje naziva farme.

Podelili smo nagrade za dva najbrže obojena rada – dve maske, zatim nagradu za najlepši crtež – šolju s motivom praseta i nagradu za najlepši naziv farme: „Farma ljubavi“ – šolju s motivom ovce.

Druga igra sastojala se iz toga što bi svako dete iz šešira izvuklo ceduljicu na kojoj je pisalo krava, ovce ili prase, pročitalo je i nije nikom smelo da kaže koju je životinju izvuklo.

Kada su svi izvukli ceduljice imali su zadatak da oponašaju životinju koju su izvukli i da pronađu svoju životinjsku družinu okupljajući se oko kravice, praseta ili ovce.

Oni koji su najbrže pronašli svoju družinu dobili su kao nagradu veliku Mikla čokoladu, koju su podelili.

Treća igra bila je da svako dete od plasetlina napravi svoju omiljenu životinju sa sela. Neki su pravili bika, neki konja, neki macu, miša, čurku, gusku, patku, ali su neki pravil cvetiće ili drveće.

Za najbrže napravljenju životinju mačku – dodelili smo nagradu – masku.

Kada su sva deca napravili svoju životinju od plastelina poređali smo ih sve na zajedničku farmu, koju smo kasnije poklonili deci iz sigurne kuće.

Za kraj smo se svoj deci zahvalili na dolasku, pitali ih šta im je bilo najlepše i da li su se lepo proveli i podelili im paketiće sa slatkišima i po jednom maskom.

Deca su bila zadovojna vremenom koje su sa nama proveli, a mi smo bili srečni što smo imali priliku da ih nasmejemo i zabavimo, i bar na kratko pružimo potrebnu pažnju i ljubav.

Uz izveštaj ide jedna od maski koje smo pravili.
Farma i životinje od plastelina su odnešeni u Sigurnu kuću.

IZVEŠTAJ SA RADIONICE “IGROM DO ZNANJA U ČUDESNOM ZOO MUZEJU“

Mesto održavanja: Pokrajinski zavod za zaštitu prirode; prirodnjacka zbirka

Datum: 24.01.2012.

Vreme početka radionice: 09 h

Trajanje radionice: 2 h

Učesnici: deca prvog razreda OŠ „Branko Radicevic“ iz Novog Sada

Broj dece (učesnika): 23 deteta

Uzrast dece (učesnika): 7 godina

Uloge animatora:

Bubamara Tufnica – Lukic Sanja

Leptiric Leptirko – Drenovak Dijana

Lavica Joca – Obradovic Jovana

Mamut Mendi – Bokan Matea

Žaba Mara – Tomic Jovana

Roda Zora – Jovicic Aleksandra

Decu su u muzeju docekali svi animatori maskirani u svoje kostime i poželeli im dobrodošlicu, a u par reci smo napomenili kako se zove zgrada u kojoj se nalaze i kako se treba ponašati u muzeju.

Posle pozdrava, podelili smo deci slike insekata koje su na kraju radionice deca ponela sa sobom, i krenuli smo u obilazak postavke muzeja.

U prvom delu postavke, docekali su ih leptiric Leptirko i bubamara Tufnica. Pričali smo im o insektima (leptiru, pčeli, bumbaru, o tome kako nastaje med, o vulinom konjicu, o rekama i o tome kako moraju da čuvaju reke, o livadi i o tome kako su livade veoma važne i kako ne smeju da čupaju i gaze travu ili bacaju smeće u livade, o bubamari, jelenku i mrvama. Takođe su čuli šta je šuma i zašto je ona bitna. U ovom delu zbirke deca su videla razne vrste leptira, paukova, jelenaka, slike šume, reke, bare, livade, nekoliko vrsta cveća, medveda.

Zatim smo krenuli dalje, vratili smo se u prošlost, u doba kada su planetom Zemljom hodali mamuti i kada je planeta bila okovana snegom i ledom, u ledeno doba. Ovde su decu dočekali mamut Mendi i lavica Joca koje su deci ispricale priču o ledenom dobu. Deca su ovde mogla videti glavu mamuta sa kljovama, zube mamuta, ali i velike slike na kojima su prikazane životinje ledenog doba i čovekoliki majmuni koji su u to doba hodali zemljom i živeli u pećinama. Deci su pokazani zubi mamuta, razlika izmedu slona i mamuta, ostaci mamutove kljove, a tu su mogli da nauče kako se procenjuje starost mamuta i kako postoje razlike linije na kljovama u zavisnosti od toga kakva je bila godina.

U nastavku šetnje kroz postavku muzeja, decu su u trećem delu docekale žaba Mara i roda Zora. One su predstavile životinje i ptice vojvodanske stepa. Deca su u ovom delu mogla videti i čuti priče o srni, vuku, velikoj droplji, pelikanu, divljoj svinji, o žabama, rodama, zecu, orlovima, moruni (riba koja živi u slanoj vodi, a mresti se u slatkoj (u Dunavu), videli su i čuli priču o dabru. Takođe su mogli videti koje su to divlje životinje koje životinje žive u šumi, koje životinje žive u vodi, a koje i na kopnu i u vodi odnosno koje su vodozemci. Deca su naučila koje su životinje biljojedi, koje mesojedi, a koje svaštojedi. U sastavu ove price bilo je i reci o šumi, o tome zašto je šuma značajna, sa akcentom na to da šume treba čuvati.

Nakon upoznavanja dece sa postavkom muzeja, podelili smo ih u tri grupe, *ledeno doba, leptiri i insekti i životinje vojvodanske stepa*.

U svakoj grupi decu su čekale tri igrice.

Prva igra: ova igra sastojala se od bojenja životinja i insekata cije su slike bile ranije pripremljene. Kada su deca sve obojila lepili smo slicice na hamer koji je prethodno bio oslikan odgovarajućom temom (na jednom je bila šuma-životinje vojvodanske stepa; na drugom livada i reka, drvo sa

košnicama, cveće – leptiri i insekti; na trećem pećina i sneg – ledeno doba; (*hameri su ostali muzeju, stavice ih u neku od budućih postavki*).

Druga igra: deca su od kolaž papira pravila životinje zavisno od grupe u kojoj se nalaze ili su lepili kolaž papir na vec pripremljene slike životinja. Takođe, imali su rolnice od toalet papira od kojih su mogli praviti životinje. Rolne toalet papira su bile u radionicama *leptiri i insekti* i *životinje vojvodanske stepе*.

Treća igra: ovaj deo radionice sastojao se od slaganja puzzle. Deca su dobila puzzle koje su odgovarale temama grupa u koje su bili podeljeni. Bila je po jedna puzzla u radionicama životinje vojvodanske stepе i ledeno doba i dve puzzle u radionici leptiri i insekti, a to je zbog veličine puzzli, da bi svi dobili podjednako.

Za kraj, sakupili smo svu decu u glavni deo muzeja i podelili im diplome za male prirodnjake iz ispisivanje njihovih imena na svakoj diplomski.

Deca su bobila i paketice koji su se sastojali od:

- 2 sokica
- 1 čokoladica
- 1 smoki
- 1 hemijska olovka
- 1 maska (slon, sova ili leptir)
- igrica sa pravilima za igru
- knjiga – „*Priručnik za male prirodnjake*“
- 3 suvenira – slon koji mrda ušima, žaba koja skace, ždral.

U razgovoru sa decom, saznali smo da im je za vreme radionica bilo jako lepo i da im je veoma draga da smo ih pozvali i što su došli da se igraju sa nama. Igrice su im se veoma dopale. Bili su srećni jer su svašta novo naucili i mogli su da vide neke životinje za koje nisu ni znali da postoje. Napomenuli su da će ponovo doći u muzej.

Uz izveštaj priloženi:

- diploma, - igrica sa pravilima, - 3 suvenira (slon, žaba, ždral),
- maska,

FINANSIJSKI IZVEŠTAJ

Prihodi

Tabela 1. – Robni prihodi

PRIHODI

Sponzor	robni prihodi	kom./pakovanja
doo Vum 60 pak./ Kontal Beograd 5 pak./ KCNS 30 pak	drvene bojice	95
doo Vum 60/ KCNS 30	kolaz papir	90
doo Vum 81/ KCNS 144	sokići	225
doo Vum 72/ KCNS 135	kidi cokoladice	207
kontal Beograd	papir	500
knjizara Forum shop	hemijiske	400
kontal Beograd	flomasteri	5
klub Studio	Televizor za Sigurnu kuću	1

Tabela 2. – Novčani prihodi

Sponzor	Novčani prihodi
Serbian Consulting	10.000
Medius	10.000
Došlov	20.000
Jungle tribe	2.000
TTD Šabac	1.000
UKUPNO:	43.000

Rashodi

Tabela 3. Rashodi

RASHODI				
Prodavnica	vrsta robe/usluge	kom.	cena po kom.	Ukupno
Avala Color	Zastitna folija	4	80	320
Hao Hao	Leptir ukras	2	150	300
	Tempere	6	100	600
	Gumica	5	20	100
	Zarezac	5	20	100
	Uljana boja	2	70	140
	Rogovi	1	60	60
	Guma za ves	2	50	100
	Mac igracka	4	120	480
	Ukrasnna traka	1	100	100
	Sveska	22	50	1100
Str. Skalar	Pastel karton	2	110	220
	Hamer papir			300
Merkator	Smoki stark	140	24	3360
Spomen zbirka Beljanski P.	bojanke	26	100	2600
Kutak	Magneti	30	20	600
komision Minja	Traka	5	60	300
M.M. Star	Plastelin Tg	17	59	1003
	Plastelin	3	85	255
	Glinamol	2	82	164
	Glinamol 1 kg	1	159	159
	Blok br.5	4	53	212
	Grafitna olovka	30	10	300
Str. Weiling	Helanke	2	350	700
	Bodi	1	400	400
Str. Zhou Jiangwei	Lepak	1	20	20
	Ziherice	7	20	140
	Selotep	1	100	100
	Truba	2	120	240
	Solje	2	80	160
	Gumene igracke	1	120	120
Bozen cosmetic	Platno	1	305	305
Sukno	Materijali (vise vrsta)			3159
Alfaplast	Kesa	100	3,4	340
	Kesa	50	4,4	220
Fotograf	Uslugue			5500
	cd	250	10	2500
UKUPNO:				26777.00
Prihod-Rashod		43000- 26777=		16223.00

PRESS IZVEŠTAJ

1. Novine 24h

<http://www.24sata.rs/novi-sad/vesti/vest/studenti-uče-decu-da-muzeji-nisu-dosadni/25696.phtml>

Studenti uče decu da muzeji nisu dosadni

Autor: D. Maksimović 17.01.2012. - 00:02 Komentara

Za novosadske osnovce, ali i mališane koji borave u Sigurnoj kući i Dečjem selu u Sremskoj Kamenici, studenti PMF-a prvi put su organizovali projekt „Oživimo muzeje“. S ciljem da dokažu deci da muzeji i galerije nisu dosadni, kroz zanimljive radionice na nekoliko lokacija, studenti će pokušati da zainteresuju mališane i da ih animiraju da češće posećuju muzeje.

Projekat „Oživimo muzeje“ namenjen je najmlađim Novosađanima

ZANIMLJIVO - Projekat organizuje 25 studenata Departmana za geografiju, turizam i hotelijerstvo PMF-a, a u okviru predmeta Animacija u turizmu.

- Ideja je potekla od naše profesorke Andelije Ivković Džigurski i bili smo oduševljeni. Odmah smo se bacili na posao da osmislimo kako bi to sve moglo da izgleda. Muzeji i galerije u Novom Sadu nemaju veliku posećenost, a smatramo da to nije pravedno jer nude mnogo različitih sadržaja. Zbog toga želimo da deci na zanimljiv način predstavimo muzeje kao zanimljive i važne nosioce kulturne baštine - kaže studentkinja Nina Kosovac.

U ovaj projekat biće uključeno oko 130 mališana uzrasta od sedam do 10 godina. Radionice će se održavati u Muzeju Vojvodine, Pokrajinskom zavodu za zaštitu prirode, Spomen-zbirci Pavla Beljanskog i Galeriji Matice srpske.

Jedna radionica je već održana u Muzeju Vojvodine, a druga na temu „Krunisanje cara Dušana“ biće priređena danas u Galeriji Matice srpske od 13.30 sati.

- Spremili smo pozorišnu predstavu kroz koju će deca sigurno mnogo toga naučiti o našoj istoriji. U četvrtak organizujemo dve radionice. Jedna se održava u Spomen-zbirci Pavla Beljanskog od 11 sati i tokom nje deca će učiti o ovom čuvenom kolekcionaru, ali i šta je to portret. U Muzeju Vojvodine od 14 sati radionicu organizujemo u arheološkoj zbirci i deca će saznati zanimljive stvari iz oblasti arheologije - kaže ova studentkinja.

Tri radionice, „Ledeno doba“, „Leptiri i insekti“ i „Vojvođansko životinjsko carstvo“ održaće se 24. januara od devet sati u Pokrajinskom zavodu za zaštitu prirode.

- Nadam se da ćemo u skorije vreme ponovo organizovati nešto slično. Veoma je važna uloga nas studenata kako bi se Novosađani podstakli da posećuju muzeje, a ovo je i način da se skrene pažnja da muzeji mogu da budu mnogo bolje iskorišćeni turistički potencijal - kaže Kosovac.

„Od životinja na selu žive - krokodili“

ANEGLOTA - Radionici u Muzeju Vojvodine prisustvovala su deca iz Sigurne kuće i Dečjeg sela. Mališani su imali priliku da saznaaju kako se nekada živilo na selu i svi su bili jako zainteresovani, kaže Nina Kosovac. „Neka deca već znaju mnogo toga, a imali smo i nekoliko anegdota. Jedno dete je na pitanje koje životinje žive na selu odgovorilo ni manje ni više nego krokodil“, prepričava Kosovac.

2. RTV Vojvodine

http://www.rtv.rs/sr_ci/vojvodina/servisne-informacije/servisne-informacije_294894.html

17.01.2012.

Radionica "Vremeplov - vesela farma", u okviru programa "Oživimo muzeje", održaće se 19. januara u 14 sati u Muzeju Vojvodine. Radionica je namenjena deci prvog razreda osnovnoškolskog uzrasta, a maksimalan broj dece je 20.

3. Sajt muzeja Vojvodine

<http://www.muzejvojvodine.org.rs/?lat/aktuelno/1,335>

Vremeplov - Vesela farma

Datum: 19.01.2012.

Studenti završne godine osnovnih ili prve godine master studija Departmana za geografiju, turizam i hotelijerstvo, Prirodno-matematičkog fakulteta u okviru predmeta Animacija u turizmu organizuju program pod nazivom "Oživimo muzeje".

Cilj ovog programa je da se, kroz kreativne radionice deci približe novosadski muzeji i galerije na zanimljiv način i time doprinese razvoju svesti o ovim ustanovama kao zanimljivim i važnim nosiocima kulturne baštine. Ovim programom biće obuhvaćeni Muzej Vojvodine, Prirodnačka zbirka Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode, Spomen zbirka Pavla Beljanskog i Galerija Matice Srpske.

Učesnici ovih radionica biće deca iz Sigurne dečije kuće u Novom Sadu, deca iz dečijeg sela u Sremskoj Kamenici, kao i deca osnovne škole "Branko Radičević" u Novom Sadu.

Sve radionice će se održati od 13. do 24. januara 2012. godine.

U Muzeju Vojvodine radionica pod nazivom "Vremeplov - Vesela farma" održaće se 19. januara 2012. godine u 14 sati. Radionica je namenjena deci prvog razreda osnovnoškolskog uzrasta, a maksimalan broj dece je 20.

4. Sajt Univerzitetskog odjeka – elektronske novine

http://univerzitetskiodjek.com/page.php?id=menuitem_2_2_m&index=12

Oživimo muzeje u Novom Sadu

23. 01. 2012.

Muzej Vojvodine

Akcija „Oživimo muzeje“, koja ima za cilj podizanje svesti o muzejima i njihovoј važnosti, biće održana 24. januara u Prirodnačkom muzeju od devet časova. Teme te radionice biće „Ledeno doba“, „Leptiri i insekti“ i „Vojvođansko životinjsko carstvo“.

Organizatori te akcije su studenti Prirodno-matematičkog fakulteta. Njihova želja je da povećaju posećenost i zainteresuju mlade za tu kulturnu baštinu. Akcija će pored edukacije imati i humanitarni karakter jer svi prilozi koji se sakupe biće dati Sigurnoj kući u Novom Sadu.

U taj projekat je uključeno ukupno stopenadesetoro dece iz Sigurne kuće u Novom Sadu, Dečijeg sela u Sremskoj Kamenici i đaci iz Osnovne škole Branko Radičević.

Ukuno dvadeset pet studenata Departmana za geografiju, turizam i hotelijerstvo prihvatali su da učestvuju u tom projektu na predlog profesorke Andelije Ivkov-Džigurski. Ona kaže da je ideja nastala po ugledu na neke evropske univerzitete, gde studenti u skladu sa Bolonjskim procesom i evropskim tendencijama studiranja uz teorijski imaju i praktični deo ispita na predmetu animacije u turizmu.

„Ove godine sam htela da izađemo iz uobičajenih okvira te sam dala studentima taj predlog koji su oni oduševljeno prihvatali. Ideja je bila da studenti u novosadskim muzejima i galerijama realizuju projekat 'Oživimo muzeje' za decu od sedam do devet godina. Trudimo se da akcenat uvek bude na mладима“, izjavila je ona.

Do sada su održane četiri radionice – dve u Muzeju Vojvodine i po jedna u Galeriji Matice srpske i u Spomen-zbirci Pavla Beljanskog. Jedna od realizatorki projekta studentkinja Nina Kosovac kaže da ta akcija ima za cilj da približi deci neke od muzeja i galerija u Novom Sadu.

„Svaka od tih radionica ima i kreativan i praktičan deo: crtanje, slikanje, pravljenje od plastelina životinja sa sela, mačeva, štitova, crtanje portreta, omiljenih likova iz predstave 'Cara Dušana' i slično“, rekla je ona.

Inače studenti uključeni u animacije u turizmu organizuju i tematske večeri gde predstavljaju narod ili državu i njihove turističke vrednosti. Gosti tih prezentacija donose slatkiš ili igračku koje se prosleđuju deci kojoj je to neophodno.

Radivoj Debeljački